

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Diplomová práce

Jan Eliška

**Archeologický výzkum Pražského předměstí v Českých
Budějovicích**

Archaeological excavations in Pražské-předměstí suburb of the town of České
Budějovice

2012

Vedoucí práce: prof. doc. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Mé poděkování za cenné rady a trpělivost náleží vedoucímu této práce řediteli Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou prof. doc. Janu Klápštěmu CSc. Můj dík patří též PhDr. Jiřímu Militkému Ph.D. za umožnění zpracování svého výzkumu a také za jím zhotovenou kvalitní nálezovou zprávu. Velmi bych chtěl poděkovat řediteli Státního okresního archivu v Českých Budějovicích PhDr. Danielu Kolářovi za vyhledání údajů o středověkých hrnčičích v berních materiálech pro přelom 14. a 15. století, dále pak řediteli Jihočeského muzea v Českých Budějovicích Mgr. Pavlu Šafrovi za umožnění postupného kresebného zpracovávání keramického souboru a správce depozitáře Mgr. Zuzaně Thomové.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

podpis:

Abstrakt

Obsahem diplomové práce je zhodnocení rozsáhlého artefaktuálního souboru, získaného v rámci záchranného archeologického výzkumu na Pražském předměstí v Českých Budějovicích v roce 1995. V práci jsou dále shrnuty dějiny osídlení, historické souvislosti založení královského města Českých Budějovic, urbanismus, údaje týkající se zdejšího předměstí a místní hrnčířské výroby, okolnosti archeologického výzkumu a popis nálezových situací.

Klíčová slova: České Budějovice, středověk, předměstí, archeologie, urbanismus

Abstract:

The content of this thesis is to evaluate the extensive artifact of the current file, obtained within the rescue archaeological research in the Prague suburb in České Budějovice in 1995. The thesis also summarizes the history of the settlement, the historical context of the establishment of the royal town České Budějovice, urbanism, information relating to the local suburb and the local pottery production, the circumstances of the archaeological research and the description of finding situations.

Keywords: České Budějovice, 14th -15th century, suburb, archeology, urbanism

Obsah

1 Úvod.....	6
2 Přírodní prostředí	7
3 Sídelně historický vývoj oblasti do založení města Českých Budějovic	8
4 Založení královského města.....	10
5 Vznik a rozvoj hospodářského zázemí města.....	12
6 Demografie Českých Budějovic.....	14
7 Urbanismus	15
7.1 Půdorysná podoba a vnitřní členění města.....	15
7.2 Vývoj měšťanské zástavby.....	16
7.3 Významné stavby	19
7.3.1 Opevnění	19
7.3.2 Dominikánský klášter	20
7.3.3 Farní chrám sv. Mikuláše.....	22
7.3.4 Městský špitál	23
7.4 Severní část města a problematika půdorysného vývoje Českých Budějovic.....	23
8 Shrnutí výsledků archeologických výzkumů	25
8.1 Vývoj archeologické památkové péče.....	25
8.2 Archeologická zjištění pro období před založením města.....	25
8.3 Výsledky archeologických výzkumů středověkého města.....	26
9 Předměstí v Českých Budějovicích.....	31
10 Hrnčíři v Českých Budějovicích	36
11 Archeologický výzkum na Mariánském náměstí	37
11.1 Okolnosti archeologického výzkumu.....	37
11.2 Plošný výzkum (plocha A) - popis okolností výzkumu a nálezové situace	37
11.3 Liniový výkop (plocha B) - popis nálezové situace	50
12 Předběžné zhodnocení a stručný popis keramického souboru	58
13 Závěr	60
14 Seznam použité literatury:.....	61
15 Přílohy.....	67

1 Úvod

Předmětem práce je zhodnocení keramického souboru, získaného během záchranného archeologického výzkumu na Mariánském náměstí při Pražské třídě v Českých Budějovicích v roce 1995. Text obsahuje popisnou část, z rozsáhlé kresebné dokumentace, je zde prezentována část artefaktuálního souboru, čítajícího řádově tisíce položek a představujícího tak nejbohatší soubor českobudějovické keramiky pro 2. polovinu 14. a 15. století. V práci jsou rovněž shrnuty sídelně historické souvislosti založení královského města Českých Budějovic, urbanismus, výsledky archeologických výzkumů, historické a kartografické údaje o Pražském předměstí, údaje o hrnčářích na základě pramenů berní povahy pro přelom 14. a 15. století a nálezových situací v rámci archeologického výzkumu.

2 Přírodní prostředí

České Budějovice se rozkládají při soutoku řek Vltavy a Malše v jihovýchodní části geomorfologického celku Českobudějovické pánve. Tato tektonická sníženina, široká přibližně 10 - 12 km je orientována ve směru severozápad - jihovýchod. Její dno má plochý, mírně zvlněný reliéf a nadmořská výška se pohybuje mezi 380 až 410 m n. m. (střední výška je 408 m n. m.). Celková rozloha pánve činí 640 km². Větším poklesem při kerném rozpadu oblasti koncem pliocénu a počátkem pleistocénu je na severovýchodě, východě, a jihovýchodě, v relativně nevelké vzdálenosti od města, oddělena výraznými zlomovými svahy asymetrické hrásti lišovského prahu, jehož střední nadmořská výška činí 489,2 m n. m. (s nejvyšším vrcholem Babou 583 m n. m.). Hranice tvoří na jihu podhůří Novohradských hor, na jihozápadě podhůří Šumavy - Blanský les, na západě prachatická pahorkatina a severní strana je vymezena pahorkatinou vltavotýnskou a táborskou (Demek a kol. 1987).

Geologické podloží je tvořeno krystalickými horninami moldanubika. Půdní pokryv tvoří oglejené půdy, což jsou většinou zajílené písky, jíly s příměsí písku nebo písčité materiály s jílovitými proplásky (Chábera 1985, 198).

Na mapách a plánech z 18. století je v okolí města zachycena složitá hydrologická situace v podobě četných slepých ramen obou řek. Oblast města má rovinný charakter (obr. 2, 3) a vyznačuje se vysokou hladinou spodních vod. Nadmořská výška v centru je 387 - 388 m n. m. Klima je zde mírně teplé, mírně vlhké a s mírnou zimou. Dlouhodobý roční teplotní průměr činí 8,1 °C, dlouhodobý roční průměrný úhrn srážek je 623 mm (Atlas 1971).

Původní rostlinná společenstva v okolí řek je možné charakterizovat jako střemchovou doubravu a olšinu s ostřicí třeslicovitou, místy s mokřadními olšinami se společenstvy rákosin a vysokých ostřic, ve větší vzdálenosti od vodních toků pak jako bikovou a/nebo jedlovou doubravu (Neuhäuslová a kol. 2001).

3 Sídlně historický vývoj oblasti do založení města Českých Budějovic

Tempo zasídlování jižních Čech v době tzv. vnitřní kolonizace bylo zřejmě mnohem méně intenzivní, než v severozápadních, středních a východních Čechách. Písemné prameny jsou pro tuto oblast poměrně skoupé až do poloviny 13. století. (Sláma 1967, 440 - 444, Kuthan 1977, 14 - 16, Žemlička 1986, 10, 14 - 15). I poté však dovolují poznání kolonizačních procesů pouze v hrubých obrysech. Torzovité jsou pak dosud i výsledky archeologických výzkumů, jež poznatky o vývoji osídlení postupně doplňují (Militký - Zavřel, 1998, 397 - 432; Čapek, L. 2010a, 82 - 133).

Správními a hospodářskými centry v jižní části Čech byly kastelánské hrady v Chýnově, Práchni, Jindřichově Hradci a na protilehlých stranách českobudějovické pánve pak v Doudlebech a Netolicích. První zmínka o dvou posledně zmiňovaných lokalitách se váže k roku 981, kdy jsou označeny jako správní a pomezní slavníkovské hrady. Ohledně jejich držby však panují pochybnosti a spíše uvažuje o správních centrech přemyslovských (Sláma 1992, 173). Od druhé poloviny 12. století jsou k dispozici zmínky o tamních kastelánech. Význam těchto spíše druhořadých středisek postupně upadá a po polovině 13. století definitivně ztrácí svou funkci. Netolický správce je naposledy zmíněn roku 1253. Později zdejší trhové místo přechází do majetku kláštera ve Zlaté Koruně a vzniká zde poddanské městečko (Žemlička 1978, 574). Doudlebský kastelán je písemnými prameny naposledy zmíněn roku 1243. Ve druhé polovině 13. století pak roli hospodářského centra oblasti přejímají výhodněji situované královské České Budějovice (Žemlička 1978, 573 - 574).

V přímém protikladu postupně upadající zeměpanské moci byl v této oblasti dynamický postup šlechtického rodu Vítkovců. Potomci prvního doloženého člena rodu Vítka z Prčice, dělíci se v polovině 13. století na řadu větví, vystupujících však vždy jednotně, ovládali dlouhý pohraniční pás od Frymburku po Landštejn (Čechura 1984, 58).

Nejvýznamnějším členem rodu v té době byl Vok, zmíněný poprvé roku 1243 s přídomkem z Příběnic, roku 1250 se pak prvně píše jako Vok z Rožmberka. Za Václava I. zastával na dvoře úřad komořího, za Přemysla Otakara II. byl postupně maršálkem českého království, zemským soudcem v Horním Rakousku a nakonec zemským hejtmanem ve Štýrsku, kde roku 1262 umírá (Kuthan 1993a, 13, 260 - 266).

Od počátku druhé poloviny 13. století se ze strany Vítkovců množí doklady o kolonizační činnosti. Vokova pozornost se soustředila především na území na západ od Vltavy, kde později vzniklo hospodářské zázemí zlatokorunského kláštera a pak do okolí

upadajících zeměpanských správních center Netolic a Doudleb, kde je též doložena řada statků jeho vazalů. Kolonizační aktivita v českobudějovické pánvi vyvrcholila vysazením „Novum Forum“ při linecké cestě čtyři kilometry jižně od styku Vltavy s Malší. Tato lokace, zaznamenaná poprvé roku 1262, navázala při svém vzniku na starší osadu Stradonice, doloženou roku 1259 a kde je o dva roky později uveden trh. V případě nového sídliště se patrně jednalo o pokus založit sídliště městského charakteru. Roku 1263 je zde doložen rychtář. Tato nová lokace s pravidelným uspořádáním kolem nevelkého čtverhranného náměstí, přisazená ke starší trhové osadě a s širším hospodářským zázemím v podobě řady vesnic, byla nakonec Vokem v závěti z roku 1262 odkázána klášteru ve Vyšším Brodě, snad z obavy z královského záboru, před nímž jí chtěl takto ochránit (Čechura 1984, 58 – 59).

4 Založení královského města

V jižních Čechách navázal Přemysl Otakar II. intenzivním zakládáním klášterů, hradů a měst na ne příliš rozsáhlé aktivity svého předchůdce Václava I. - Hirzův újezd a patrně Velešín (Žemlička 2011, 362).

Zvláště zakládání měst věnoval král velkou pozornost. Navázal tím na své předchůdce krále Přemysla Otakara I. a Václava I., za jejichž vlády se vytvářela tzv. nejstarší vrstva měst, situovaných ovšem především na severní a jižní Moravě a v severozápadních Čechách. Za Přemysla Otakara II. pak urbanizační proces nabyl na systematičnosti i dynamice a k závěru jeho vlády byla prakticky dotvořena základní síť královských měst, pohybující se kolem padesáti položek, doplňovaná za jeho nástupců již jen o pouhé jednotlivosti (Kejř 1976, 398; Kejř 1998, 121 – 123; Žemlička 2011, 210 – 212).

V jižních Čechách za vlády tohoto panovníka vznikají města Písek, České Budějovice, snad Vodňany, Vimperk, Protivín, Hradiště a zároveň získává Bechyni, hrady Myšenec, Vitějovice a patrně Hluboká a klášter ve Zlaté Koruně, (Žemlička 2011, 362). V případě Zlaté Koruny, měst Písku a Českých Budějovic a možná dalších podniků mu byl významným pomocníkem v jeho úsilí zvíkovský purkrabí Hirzo, který výše uvedené podniky řídil (Kuthan 1971, 711 – 725; Žemlička 2011, 228).

Velkoryse založené České Budějovice jsou po Písku druhým královským městem v jižních Čechách. Za místo jejich vzniku byl zvolen inundační terén při soutoku řek Vltavy a Malše. Při jejich založení Přemyslem Otakarem II. se zde, stejně jako při konstituování jiných měst, prolínaly motivy politické i ekonomické, jež měly za cíl upevnění a zvýšení moci krále. Zde to byla snaha po ovládnutí strategicky důležitého prostoru, kde se střetávaly významné dálkové komunikace, spojující Čechy se získaným babenberským dědictvím a zároveň snaha o zastavení intenzivní kolonizační činnosti Vítkovců, konkrétně prostřednictvím Voka z Rožmberka a jeho ministeriálů (Čechura 1984, 58, Tomas 1999, 34).

Zřejmě po delších přípravách, snad již od konce padesátých let, došlo zřejmě v roce 1263 současně ke dvěma významným založením – jednak bohatě pozemkově nadaného cisterciáckého zlatokorunského kláštera a města Českých Budějovic. První zmínkou o novém královském městě je záznam v rukopisu kronikáře Václava Březana z roku 1616, kde je uvedeno, že „pan Hirzo neb Hirš, rytíř, purkrabě na Zvíkově, za Přemysla, krále toho jména druhého, rozkázáním krále pána svého v Budějovicích, nebyvši ještě město, nežli městečko neohražené, klášter vyměřoval“. V pozdním opisu z 16. století je pak zaznamenán obsah listiny vydané 10. 3. 1265 samotným lokátorem, který ve jménu krále předává dominikánům

pozemek určený ke stavbě kláštera. Téhož roku je zde doložena i přítomnost samotného Přemysla Otakara II., který zde 11. července vystavil listinu pro klášter v Melku (Kuthan 1971, 717 – 718; 2006, 631; Čechura 1984, 61).

Nejednoznačně interpretovaný je způsob nabytí pozemků, na nichž bylo město založeno. Nedaleko soutoku Vltavy s Malší severním směrem je již roku 1251 doložena osada Budivojovice, jejímž majitelem byl nejvyšší sudí Čěč. Podle tak řečeného Dalimila mu byla ves králem odňata a podle Neplachova doplnění, měl být odškodněn Velešínem. Podle toho, že i poté, co se v roce 1266 i později psal již po Velešínu a na pečeti měl stále „z Budějovic“ a také podle formulace listiny z roku 1265, byl vysloven názor, že město bylo založeno na královském majetku v jejím těsném sousedství, osada zůstala v jeho držení a Velešín byl založen samotným Čěčem (Čechura 1984, 61 – 62). Obecně však proti vývoji nastíněnému výše zmíněnými kronikáři nejsou výhrady (Kuthan 1971, 716; Kejř 1998, 119; Tomas 1999, 33 - 34).

Nejasný je pak též Čěčův vztah k Vítkovcům na jedné straně a k Přemyslu Otakarovi II. na straně druhé. Znamenala transakce zlistiněná 29. března 1263, týkající se jeho převodu nedaleké vesnice Záboří do majetku kláštera ve Vyšším Brodě, dodatečné narovnání poté, co o ní byl nějakým způsobem připraven (Čechura 1984, 59), nebo se jednalo o projev protestu vůči aktivitám krále a snahu předejít eventuální nevýhodné výměně (Pletzer 1981, 77 – 81)? K témuž roku se pak vztahuje zajímavý údaj Pražského letopisce, podle něhož kapitulní děkan Vít „přiměl Čěče, sudího celého království českého, aby vystavěl kostel Všech svatých, jenž stojí u východu z klauzury proti dvoru královskému“. K vysvěcení došlo 3. 2. 1264 biskupem Janem III. z Dražic (Kuthan 1993a, 209, 251 a 267). Čěč je pak zaznamenán v blízkosti krále znovu roku 1268, kdy potvrdil Hirzovu donaci klášteru ve Zlaté Koruně (Kuthan 1993a, 266 – 267).

5 Vznik a rozvoj hospodářského zázemí města

Předpokládá se, že město založené na zeleném drnu se v prvních desetiletích svého vývoje potýkalo s nemalými potížemi. Úspěšnému rozvoji bránil fakt, že patrně chybělo dostatečné hospodářské zázemí, o které by se mohlo opřít. V bezprostředním okolí města se naopak nacházely statky Rožmberků a jejich vazalů. Přes torzovitost písemných pramenů, možná neodrážejících skutečnost, na nepříznivý stav ohledně omezené možnosti vytvoření vlastního zázemí poukazují majetkové převody. K roku 1264 je doložena transakce, v níž král směňuje se Styrem z Kvítkovic své vsi Habří a Vesce za dnes neznámé Bohdanice. Zajímavá úvaha byla vyslovena ohledně jejich lokalizace, a to, že „ležely v obvodu chystaného města, a během stavebních prací zanikly“ (Žemlička 2011, 371). Nedostatečně fungující zázemí je možné předpokládat především z transakce v roce 1273, kdy Přemysl Otakar II. směnili s vyšebrodským klášterem statky odňaté, patrně za jakési provinění, přednímu rožmberskému vazalovi Svatomírovi z Němčic, za osady Stradonice, Plav, Záboří a dvůr Malšici a připojil je k městu (Čechura 1984, 63). Vzhledem k otevřenému roztržce mezi Přemyslem Otakarem II. a Vítkovci ve druhé polovině sedmdesátých let, kdy byly královské statky pustošeny (Zlatá Koruna r. 1276, České Budějovice r. 1277 a 1279), však k jejich reálnému využití stěží mohlo dojít. Situace se stabilizovala kompromisním řešením za Václava II. po roce 1290, když král nejprve souhlasil s předáním Hořic na Šumavě vyšebrodskému klášteru, přesto, že na tento majetek, patřící původně Závišovi z Falkenštejna, měl sám nárok a o dva roky později vyhověl žádosti potomků výše zmíněného Svatomíra z Němčic o vrácení odňatých statků a klášter odškodnil řadou vesnic, ležících východně od Netolic, mezi nimiž mu vrátil i dříve získaný Plav, vzdálený od Českých Budějovic sedm kilometrů a Záboří, u něhož však není zcela jisté, zda je totožné s tím, jež bylo roku 1273 získáno (Čechura 1984, 63 – 64; Pletzer 1981, 77 – 78). Pro další vývoj města bylo nepochybně velmi významné definitivní připojení vítkovské tržní vsi Stradonic k městu, což znamenalo konečnou rezignaci tohoto rodu na oblast Českobudějovické pánve (Čechura 1984, 64).

Za významný stabilizující moment je také považováno dosazení dědičného rychtáře Klarice v roce 1296 (Janoušek 1965, 1 - 12, Čechura 1984, 64 – 65, Pletzer 1981, 77 – 78).

Hospodářský rozvoj města je pak patrný během následujícího 14. století. Roku 1384 je doložen městský šos, čítající 12 vesnic dvorů obklopujících město. Písemnými prameny jsou tyto lokality poprvé zaznamenány v následujícím pořadí: Litvínovice 1259, Rožnov (Stradonice) 1259, Mladé 1263, Vesce 1264, Suché Vrbné 1367, Haklovy Dvory 1368, České Vrbné 1375, Vrátá 1375, Dubičné 1377, Pohůrka 1384, Hlinsko 1384 a Šindlovky

Dvory 1384. V případě těchto lokalit však s velkou pravděpodobností nešlo o vesnice Českým Budějovicím přiměřené již při lokaci města v letech 1263 až 1265, ale byly získávány postupně. První tři ze jmenovaných vesnic byly k městu připojeny roku 1292, což dosvědčuje výše zmíněný akt Václava II. Hypoteticky snad od poloviny 14. století se pak dá hovořit o progresivním rozvoji zemědělského zázemí města, vznikajícího z velké části na lánech městu přímo přiměřených lokátorem Hirzem, v některých případech pak snad i díky soukromé iniciativě jednotlivých měšťanů, od nichž pak majetek přešel do držby města. Pokus o rekonstrukci vývoje městského velkostatku byl alespoň v hrubých konturách učiněn na základě toponomastického rozboru. Kromě Vesce, doložené roku 1264, se pak ještě o dalších dvou lokalitách, které mají české názvy, soudí, že patřily k původní sídelní vrstvě před založením města (Dubičné a Vráto); o lokalitách s názvy německými, že byly vysazeny až po založení města (Pohůrka, Suché Vrbné a původních dvorů – Šindlovy Dvory a Haklovy dvory). V nezměněné podobě byl městský šos od svého prvního zaznamenání v nejstarším zachovaném berním rejstříku z roku 1384 až do počátku 16. století, kdy byla městem roku 1505 zakoupena polovina vesnice Roudné. K výraznému rozvoji městského velkostatku pak dochází až v novověku kdy město v průběhu 16. a 17. století vlastnilo nakonec více než 40 lokalit (Čechura 1984, 67; 1985, 162).

Prosperita města byla podpořena řadou privilegií Karla IV., které uděloval při svých četných návštěvách města. Roku 1351 České Budějovice obdržely právo mílové, povinnost kupců projíždějících městem třídenního skladu zboží, právo na čtrnáctidenní výroční trh o letnicích, právo svobodného průjezdu českobudějovických kupců některými okolními městy, soudní podřízenost pouze městskému rychtáři a právo zatýkat dlužníky. Roku 1366 České Budějovice získaly právo plavby po Vltavě; roku 1372 panovník se vzdal práva odúmrti. Václav IV. pak privilegia rozšířil roku 1381 o právo hrdelní a roku 1410 o právo várečné.

6 Demografie Českých Budějovic

Při zakládání města se hypoteticky počítá jak s příchodem kolonistů německého původu, snad ponejvíce z Bavor, Frank a Švábska, tak i z Čech (Kuthan 1975, 160). Spolehlivější informace ohledně jejich možného původu jsou zjistitelné až na základě soupisu jmen v městských dávkách od druhé poloviny 14. století. Přestože je k takto získaným údajům zapotřebí přistupovat s určitou opatrností, neboť jsou zaznamenána i jména dvojznačná, jsou základní tendence patrné. K roku 1396 je mezi poplatníky uvnitř města uvedeno pouze 6,5% českých jmen a na předměstí 26%. Z celkového součtu 588 zapsaných osob má pak 63,1 jména německá, 20% jména česká, 16,2% dvojznačná a 0,7 % židovská. (Židovské obyvatelstvo bylo do města uvedeno v počtu dvou rodin prostřednictvím privilegia Jana Lucemburského v roce 1341, Karel IV. pak privilegiem z roku 1364 povolil usazení třech rodin.) V roce 1416 je pak zaznamenáno 25% plátců s českými jmény. Vliv českého obyvatelstva vzrostl za husitské revoluce. Od šedesátých let 15. století byly Budějovice formálně považovány za české město, avšak k početnímu vyrovnání došlo až na přelomu 15. a 16. století. Při pogromu roku 1505 zaniká zdejší komunita, která v té době činila asi 2 % obyvatel (Borská – Urbánková 1964, 125 - 129; Honner – Grulich, 2006, 358 – 359).

V berních materiálech z let 1384 až 1416 je patrný demografický nárůst. Pro rok 1384 se odhaduje přibližně 2600 obyvatel, roku 1394 pak 2750 a roku 1416 již kolem 4000 osob (Borská – Urbánková 1964, 126 – 127).

Velmi důležité jsou poznatky získané při studiu těchto pramenů ohledně skladby řemesel a živností. Mezi lety 1396 až 1416 je napočítáno 73 druhů činností; přímo řemesel je pak pro důkladně hodnocený rok 1398 uvedeno 56, v nichž nacházelo obživu více jak 61% obyvatel (Borská – Urbánková 1964, 119 - 173).

7 Urbanismus

7.1 Půdorysná podoba a vnitřní členění města

Půdorys města má přibližně vejčitý tvar o délce 680 metrů a maximální šířce 470 metrů. Jeho plocha činí 20 hektarů. Vnitřní prostor byl sítí pravoúhle se křižujících ulic, rozvržen do 21 parcelních bloků, a to čtyřmi ulicemi v severojižním směru a šesti ve směru západovýchodním. 19 bloků tvoří běžná měšťanská zástavba, dva bloky byly vyčleněny církevní architektuře. Centrum města tvoří rozměrné náměstí ve tvaru téměř pravidelného čtverce o délce stran pohybující se od 132 do 137 metrů. Z organizačních důvodů byl prostor uvnitř hradeb rozdělen na několik částí. U lokací s více méně pravidelným půdorysem, jako byly České Budějovice, nebo například i Plzeň a Stříbro, jsou doloženy čtyři městské čtvrti (obr. 1). U měst s půdorysem nepravidelným, jako jsou například Louny, Rakovník, nebo Most, bylo vnitřní členění odlišné (Čechura 1988, 134 – 135). O konkrétní podobě městských čtvrtí v Českých Budějovicích se dozvídáme v poslední čtvrtině 14. století, a to prostřednictvím berních rejstříků z let 1384 a 1385 a berní knihy pro roky 1396 až 1416. Tyto čtvrtě neměly stejnou podobu a vzájemně se lišily tvarem, velikostí, počtem domovních bloků i četností obyvatelstva, což bylo způsobeno mírnou nepravidelností půdorysu města a excentricky umístěným náměstím. Označovány byly původně podle jmen, v nich žijících, významných občanů, později číselně. Čtvrť zvaná v berní knize jako Pacovského (v berních rejstřících ještě bez pojmenování), později označovaná jako první, zaujímal jižní část města od náměstí a dnešních ulic Radniční a Karla IV., vodorovných s jižní frontou náměstí a složena byla ze sedmi parcelních bloků. Rychtářova a později v berní knize Prundlova či Prindlova čtvrť, posléze označovaná jako druhá, se rozkládala na západ od náměstí a Krajinské ulice, která směřovala ze severozápadního rohu náměstí k severu. Jižní hranici tvořila ulice Radniční. Skládala se ze šesti parcelních bloků a byla nejlidnatější. Nejmenší ze všech čtvrtí byla čtvrť Dratlinova, v berní knize posléze Píseckého, označovaná později číslem tři. Rozkládala se v prostoru mezi severní frontou náměstí a hradbami, vymezená na západě ulicí Krajinskou a na východě ulicí U Černé věže. Ta obsahovala pouze tři parcelní bloky. Poslední čtvrtá čtvrť se původně nazývala Steflova a poté Weissova. (Obě jména náležely těžce osobě – Štěpánu Weisovi, jenž byl nejbohatším patriciem ve městě.) Nacházela se východně od náměstí a ulice u Černé věže a severně od ulice Karla IV. Tvořena byla pěti parcelními bloky (Borská – Urbánková 1964, 126; Kovář – Koblasa 2005, 10 - 11).

Od druhé poloviny 14. století, ještě před datem prvních zachovaných berních písemností se již v různých listinách objevují názvy ulic (Kovář – Koblasa 2005, 24 - 25).

Podle komunikací, jež v rámci čtvrtí tvořily osu, se pak postupovalo při vybírání berně. Hlavními tepnami města se přirozeně staly komunikace spojující náměstí s bránami. Nazvány byly podle směru, jakým cesta směřovala z města. Z jihovýchodního rohu náměstí na jih směřovala ulice Krumlovská či Rožnovská, z téhož rohu na východ ulice Svinenská a ze severozápadního rohu na sever nejvýznamnější Písecká nebo také Pražská, či Zemská, dnes Krajinská. Podle měst, kam tyto cesty směřovaly, byly stejným způsobem nazývány městské brány a později i předměstí (Kovář - Koblasa 2005, 25).

Jednotlivé parcely rozměřené v domovních blocích měly v porovnání s jinými městy poměrně protáhlý tvar o šířce, pohybující se mezi osmi a devíti metry a délce zhruba 40 metrů, čímž se vymykají obvyklému poměru 1:3 (Hofmann 1992, 123). Paralelu nacházejí v Hradišti, tedy u města, u něhož se předpokládá stejný zakladatel, tedy král Přemysl Otakar II. (Valkony 2001, 68).

7.2 Vývoj měšťanské zástavby

Otázky spojené s podobou prvotní měšťanské architektury je dnes možné řešit pouze prostřednictvím výsledků archeologických výzkumů. Na již více než deseti místech ve městě (ve všech městských čtvrtích) byly zachyceny objekty známé i z řady jiných měst a interpretované jako zahloubené suterény nejstarších domů. Nadzemní konstrukce se zachytit nepodařilo, ale předpokládají se lehčí dřevěné nebo hrázděné stavby.

Tyto suterény mají v měřitelných případech užitnou plochu 20 až 25 m². Zahloubení činí maximálně 2,3 m pod úroveň tehdejšího terénu. U žádného z těchto objektů nebyl nalezen doklad otopného zařízení, což utvrzuje předpoklad, že tyto zahloubené prostory nesloužily k obytnému účelu, ale plnily funkci sklepa nebo zahloubené komory. Většina z nich nerespektovala uliční linii a situovány byly zpravidla ve střední části parcel, vzácněji v části zadní. V jediném případě, a to v Hroznové ulici č. p. 13, kde byly na jedné parcele tyto suterény nalezeny dva, byl objekt č. 2/5 umístěn jeden metr od uliční čáry. Bližší charakteristika časové následnosti těchto objektů je však v tomto případě prostřednictvím archeologických nálezů z jejich výplní dosud obtížně řešitelná (Valkony 2001, 74).

Zánik všech těchto objektů je kladen na přelom 13. a 14. století, nejpozději do první třetiny 14. století, a to na základě předpokladu nástupu redukčně pálené keramiky, která ve výplních těchto objektů chybí. V několika případech je dokumentována zániková situace interpretovaná jako fáze postupného chátrání (ukládání tenkých, 5 – 15 cm mocných odpadových vrstev na dně, posléze překrytých jednotným zásypem na úroveň okolního terénu). Jindy je zachycen jednorázový zásyp (Valkony 2001, 73).

Málo spolehlivých informací je k dispozici k podobě architektury bezprostředně navazující na tuto nejstarší zástavbu. Snad zde lze předpokládat analogický vývoj, který byl doložen prostřednictvím rozsáhlého archeologického výzkumu u starší lokace Děčína, zaniklého města na Mariánské louce. Tam byla, po zániku nejstaršího horizontu zástavby, která byla časově i svým charakterem (stavby lehčí konstrukce se zahlubenými suterény) obdobná situaci v Českých Budějovicích, dokumentována pestřejší škála typů zástavby: domy se zapuštěným interiérem na mohutných podezdívkách mírně přesahující okolní terén, domy lehčí konstrukce s kamennými sklepy, dvouprostorové domy se zahlubenou místností, obloženou kamennou plentou a jednodušší jednoprostorové stavby lehčí konstrukce (Velímský 1991, 21 – 25). V Českých Budějovicích byla naznačena možnost, že v případě mělce založených širších zdí pojených hlínou s nepravidelným lícem, zachycených v ulici U Černé věže č. p. 3, se může jednat o zbytky podezdívek obytných domů (Valkony 2001, 75). Výstavné kamenné měšťanské domy již ze 13. století, doložené například v Jihlavě, Mostě, Písku, Znojmě nebo Čáslavi, v Českých Budějovicích chybí. Situace ohledně možnosti poznání nástupu kamenné gotické architektury je zde komplikována jednak omezeným výskytem sklepních prostor s umělecko-historicky posuzovatelnými stavebními prvky (zejména vstupními portálky), které obecně slouží jako důležité vodítko k datování a v archeologických situacích pak obtížným datováním zdiva. Zde může docházet ke zkreslení datace díky nečetnému výskytu keramiky typické pro 14. století a také okolnosti, že zdivo bývá často datováno pouze prostřednictvím nasedajících vrstev z pozdního středověku, či novověku (Valkony 2001, 74). Za nejstarší doklad zděného domu je dnes považován zadní trakt domu, zjištěný při archeologickém výzkumu na dvoře radnice na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 1, který je datovaný na přelom 13. a 14. století (Militký 2006, 20). Umělecko-historicky jsou pak nejstarší dochovaná jádra gotických domů datována až do doby po polovině 14. století. Tyto tzv. prvotypy, rozpoznané poprvé hloubkovým stavebně historickým průzkumem v Třeboni, se následně podařilo identifikovat i v Českých Budějovicích v podrobně zkoumaném parcelním bloku na severní straně náměstí. Jedná se zde původně o jednopatrové plochostropé stavby s hloubkovou dispozicí o délce zastavění zpravidla kolem 2100 cm. Bylo zároveň konstatováno, že v řadě objektů byly též nalezeny stopy starších domů, jež však nebylo možno spolehlivěji hodnotit a také vyjádřen předpoklad, že uvedený prvotyp patrně nebyl jediným druhem kamenné zástavby (Muk – Urban 1988, 99). Součástí koncepce měšťanské zděné architektury ve 14. století již bylo, z počátku plochostropé podloubí, které umožnilo rozšíření obytného prostoru v prvním patře směrem do ulice a vytvořilo krytý prostor pro pěší komunikaci. V Českých Budějovicích se uplatnilo ve

většině uličních prostorů (Líbal – Muk 1969, 59).

Nejednotnost zástavby dokládají též vzácné doklady dřevěné architektury. V Radniční ulici č. p. 11 byl při archeologickém výzkumu zachycen základ srubu datovaného již do 1. poloviny 14. století (Militký 1995, 82, 84) a v Široké ulici č. p. 37 byla objevena srubová jizba jednoprostorového domu zapuštěného dnes 90 cm pod úroveň okolního terénu, která byla dendrochronologicky datována do prvního desetiletí 15. století (Muk – Urban 1988, 102 – 104).

K postižení podoby a vývoje městské architektury může v Českých Budějovicích výrazně přispět i rozbor pramenů hromadné povahy (Čechura 1986a, 245 – 253; Čechura 1988, 133 – 144). Kromě výše zmíněného postižení základního topografického rozčlenění města mohou podat bližší informace též ke kvantitě a kvalitě zástavby. Nejstarší dochované berní materiály z let 1384 a 1385 a především pak mezi lety 1396 a 1416 poskytují údaje o počtu plátců a domů. V berní knize je v letech 1396 – 1411 (1416) zaznamenán nárůst v kategorii „domy“, a to z 302 asi na 340. Byl vysloven předpoklad, že méně nákladné stavby (v knize nezaznamenané) byly nahrazovány „skutečnými domy“. Ty byly, až na výjimky, v držení osob v kategorii „měšťané“. U skupiny „obyvatel“ byl „dům“ uveden pouze zřídka, avšak nějaký typ obydlí, snad prostšího charakteru, je nutné očekávat. Součtem plátců z obou kategorií se tak dojde k možnosti, že již na konci 14. století mohla být hustota zástavby srovnatelná s rokem 1567, kdy je uvedeno 430 domů. Pro srovnání je možno uvést, že roku 1789, kdy došlo k prvnímu číslování domů, bylo napočítáno 439 domů (Čechura 1986a, 250 - 251). Na druhou stranu je pak důkladným rozbohem těchto pramenů prokazatelně doložena existence volných parcel a postupné zahušťování zástavby. Například v první městské čtvrti byl od sbírky 1401 III, do té doby od roku 1396 uváděný počet devíti domů, zvýšen na dvanáct (Čechura 1987b, 64).

Charakter zástavby podle odhadní ceny nemovitostí pro účely vybírání berně je těžké hodnotit, neboť základ jejich ohodnocení byl proveden v roce 1346 a byl stabilní až do konce 16. století. Nebyla tak respektována tržní hodnota nemovitostí, v níž by bylo možné jistěji postihnout aktuální podobu zástavby (Čechura 1986, 248). Prokázán je cenový rozdíl mezi nejvýše oceněnými domy na náměstí a výrazně levnějšími domy na okraji města (Borská-Urbánková 1964, 1965; Čechura 1987b, 62; Valkony 2001, 78 - 81).

7.3 Významné stavby

7.3.1 Opevnění

Obvod města byl vymezen okruhem městských hradeb o délce přibližně 1780 metrů. Předpokládá se, že opevňovací práce započaly bezprostředně v souvislosti se zahájením výstavby města. Za první krok je obvykle považována úprava Mlýnské stoky do podoby vodního příkopu, obepínajícího město na jeho jihovýchodní, východní a severní straně, která tak vymezovala vnitřní městský prostor. Kromě fortifikační funkce je jí přisuzován i význam meliorační. Přesný rozsah případných regulačních prací na tomto levobřežním přítoku řeky Malše není znám; s ohledem na složitou hydrologickou situaci, doloženou na nejstarších plánech města se též uvažuje o možném využití slepého ramene Malše.

Doba zahájení výstavby samotné základní fortifikační linie známa není. Význam, který Přemysl Otakar II. zakládanému městu přikládal, ani napjatá situace mezi panovníkem a Vítkovci, nebyly automaticky předpoklady k rychlému postupu stavebních prací, zvláště když se lokace z počátku potýkala s problémy a až do devadesátých let se dá mluvit o stagnaci (Čechura – Razím 1988, 409 - 410). Uvažuje se i o provizorním charakteru prvotního opevnění, známém u některých jiných měst - Polička, Pelhřimov (Kovář 2006, 9). Na nevelkou obranyschopnost města v jeho počátcích je poukazováno s ohledem na jeho opakované vyplnění Vítkovci koncem sedmdesátých let 13. století (roku 1276 Ojřem z Lomnice a roku 1278 Závišem z Falkenštejna). Naopak schopnost opevnění svou úlohu splnit, naznačuje tažení rakouských a uherských vojsk Albrechta Habsburského a jeho syna, která roku 1304 město patrně obešla beze snahy o jeho dobytí a první bezpečný doklad uzavření města v hradbách se váže k roku 1318, kdy bylo město neúspěšně obléháno Petrem z Rožmberka (Čechura – Razím 1988, 409 – 410; Kovář 2006, 10 - 11). Tomu též odpovídá neověřitelný údaj nejisté hodnověrnosti, o dokončení hradeb roku 1301 a také způsob provedení pečeti, doložené sice poprvé roku 1323, avšak způsobem jejího provedení se hlásící rovněž k přelomu 13. a 14. století (Kovář 2006, 11).

Při rekonstrukci podoby gotického opevnění se vychází z nedlouhých dochovaných úseků hradeb na západní straně města, z kartografických podkladů, stavebních plánů domů a písemných pramenů.

Hlavní fortifikace byla zpevněna půlválcovými, dovnitř uzavřenými i otevřenými věžemi s kurtinami o délce 30 až 100 metrů (Čechura – Razím 1988, 409). Půdorysně výjimečnou byla břitová, dovnitř otevřená věž, postavená na západní straně města poblíž kláštera dominikánů, s nimiž je také tato odlišnost spojována (Čechura – Razím 1988, 411).

Samotná hradba byla původně přibližně 1,5 m tlustá, sedm a víc metrů vysoká s otevřeným ochozem a cimbuřím v horní části. Ke zdokonalování opevnění docházelo podle písemných zpráv zvláště ve třicátých a čtyřicátých letech 14. století, zřejmě doplňováním věží, případně snad výstavbou parkánové zdi o tloušťce 0,7 a výšce kolem tří metrů v odstupu pěti až deseti metrů před hlavní hradbou. Snad již v této době se začalo též s postupnou výstavbou vyšších hranolových věží, která se protáhla až do poloviny 16. století (Kovář 2006).

Také brány města měly zřejmě již od počátku podobu hranolových věží, později upravované dostavbami.

Od poloviny 15. století pak bylo opevnění zpevňováno třetí linií hradeb s pozdně gotickými polygonálními baštami, zbudovanou na náspu a táhnoucí se na severní, východní, jihovýchodní vnější straně Mlýnské stoky a částečně také na jihozápadě u soutoku Vltavy s Malší. Tehdy byly také brány doplněny o barbakány.

Roku 1514 pak byl obranný systém doplněn vodní bariérou i na jihozápadní straně města, a to vyhloubením rozsáhlého rybníka na ploše mezi řekami Vltavou a Malší.

7.3.2 Dominikánský klášter

Klášterní areál dominikánů dnes představuje jedinou stojící památku ve městě, vztahující se k jeho samotným počátkům, která se ve značné míře dochovala v gotické podobě. Je nejenom nejhodnotnější uměleckohistorickou památkou v Českých Budějovicích, nýbrž má mimořádnou hodnotu i v kontextu klášterní architektury jako takové.

Pro zdejší klášter byla zvolena poloha na západním okraji města při soutoku Vltavy a Malše. Toto umístění – stranou rušných náměstí, okázalého přepychu a výnosných obchodů; tedy do skromnějších míst mezi chudší vrstvy obyvatelstva, bylo pro mendikantské kláštery obvyklá. Jak napovídá formulářový kus pro dominikány v Nymburce a některé zahraniční analogie, byla ze strany zakladatele snaha umístit klášter tak, aby se částí svého obvodu zapojil do pásma hradeb (Kejř 1998, 270). Tak tomu bylo i v případě Českých Budějovic, a to západním průčelím chrámu a k němu z jihu přilehlého konventního křídla. Někdy se dokonce hovoří o zpevnění hradeb a umístění v exponované poloze (např. Kejř 1998, 270). Tato poloha však nebyla pravidlem a diskutabilní je i pevnostní význam mendikantských klášterů (Razím 2000, 46).

Klášterní kostel Obětování Panny Marie je dnes tvořen bazilikálním trojlodím, transeptem, nepřesahujícím šířku trojlodí se štíhlou hranolovou schodišťovou věží na jeho SV nároží a dlouhým, vysokým presbytářem. Hlavní i užší boční lodě mají po šesti klenebních

polích zaklenutých křížovou klenbou. Na ně navazuje transept o šíři dvojnásobku kleneb trojlodí a od něj je vítězným obloukem oddělen chór o šíři hlavní lodě se třemi poněkud delšími poli ploché křížové klenby a pětibokým závěrem. Presbytář měl původně po obou stranách kaple, z nichž po neoprávněných demoličních pracích roku 1865 zbylo pouze torzo jižní z nich.

Jak doložil J. Muk, presbytář kostela byl původně nižší a plochostropý (Muk 1983, 247 – 248). Archeologický výzkum prokázal, že ukončení na východní straně nebylo od počátku polygonální, ale přímé, neboť závěrový polygon při pozdější přestavbě přetřel hrob č. 156/93 (Thoma 1997, 56). Půdorysná podoba presbytáře tak koresponduje s dobovým kontextem mendikantské architektury (Muk 1983, 249 – 250).

Presbytář měl původně po obou stranách kaple, z nichž po neoprávněných demoličních pracích roku 1865 zbylo pouze torzo jedné z nich. Archeologický výzkum prokázal jejich provázání s obvodovou stěnou kněžiště. Severní z nich byla na podnět Přemysla Otakara II. z roku 1267 zasvěcena sv. Markétě. Obě někdejší boční kaple byly oproti presbytáři od počátku uzavřeny polygonálně.

K presbytáři je připojen pro mendikantskou architekturu neobvyklý transept, v jehož užití je spatřována souvislost se zlatokorunským cisterciáckým klášterem, stavěným v téže době, stejnou hutí a stejným lokátorem (Kuthan 1994, 93).

V interiéru kostela stojí za pozornost jak architektonické detaily, tak rozsáhlá fresková výmalba (Denkstein 1933, 13 – 14; Kuthan 1975, 168 – 173; Pavelec 1996, 296 – 305; 2008a, 13 – 23).

Gotická konventní část kláštera je dnes z velké části poškozená barokní přestavbou z 18. století. Dochovala se křížová chodba se studniční kaplí, obvodová stěna západního křídla a minimálně přízemí bílé věže, stojící původně samostatně při východním křídle, jejíž doba vzniku není známa, ale podle freskové výmalby interiéru (kaple sv. Felixe a Adaukta) ji lze zařadit nejpozději do první poloviny 15. století (Pavelec 1996, 301 - 302).

Přínosem pro poznání této části kláštera je restaurátorský průzkum, probíhající v křížové chodbě mezi roky 1995 - 1997 a 2005 - 2011.

Ve východním křídle byl na severní straně ambitu objeven gotický vstupní portál do kapitulní síně z poslední třetiny 13. století s okny po stranách z poslední třetiny 14. století (Pavelec 2008b).

V severním křídle ambitu, napravo od dnešního vstupu do kostela byly objeveny tři mariánské obrazy – Zvěstování Panně Marii, Navštívení Panny Marie a nad nimi nejzajímavější, zobrazující Pannu Marii Ochránitelku. Ta pod svým pláštěm symbolicky

ochraňuje církevní a světské stavy, jimiž jsou zde identifikovatelné historické osobnosti, a to Karel IV. a Václav IV. s říšskými korunami na hlavách. Tyto obrazy jsou datovány mezi léta 1376, kdy byl Václav IV. 10. června zvolen a 6. července korunován za římského krále, a 1378, kdy Karel IV. 29. listopadu zemřel. Obraz snad vznikl při příležitosti jejich návštěvy města mezi 5. a 7. květnem 1378, kdy zde probíhala důležitá říšská jednání po smrti papeže (Pavelec 2008, 27. 5.). V západním křídle ambitu byl v rohu při kostele objeven portálek se záklenkem zdobeným figurální freskou datovanou snad už před rok 1300 (Pavelec 1996, s. 300).

Také v případě ambitu je na první pohled patrná vícefázovost výstavby (Líbal 1948, 84; 2001, 63 - 64). Západní rameno se štíhlejšími okny je patrně z první poloviny 14. století, ostatní části z poloviny druhé. Velice důležitým novým objevem zde byly na několika místech odřezané trámy, datované do 13. století, svědčící pravděpodobně o původním zastropení dřevěnou pultovou střešou. To by znamenalo první ze tří doložitelných stavebních etap křížové chodby.

7.3.3 Farní chrám sv. Mikuláše

Farnímu kostelu sv. Mikuláše byla již v samotném počátku zakládání města vyčleněna rozsáhlá plocha jižní části parcelního bloku ve čtvrté městské čtvrti, a to toho, jenž přiléhá k severovýchodnímu rohu náměstí. Z pohledu rozvržení města to byla poloha ideální vzhledem k vzájemnému prostorovému vztahu ke klášternímu areálu dominikánů, excentricky umístěnému náměstí v rámci městského půdorysu a chrám se tak zároveň obracel svým západním průčelím směrem k náměstí.

Jednalo se o rozměrnou bazilikální či halovou trojlodní stavbu s trojchórovou dispozicí o značně protáhlém presbytáři, v němž je spatřován vliv mendikantské architektury. Západní průčelí bylo dvouvěžové. Východní část, tedy chór s kaplemi, mohla být dokončena na konci 13. století, trojlodí a věže na straně západní snad kolem poloviny století čtrnáctého.

Snaha o rekonstrukci průběhu jeho výstavby naráží na nedostatek písemných pramenů. Jediným písemným dokladem o něm ve třináctém století je zmínka z roku 1297, kdy konstantinopolský patriarcha Petr udělil odpustky všem, kdo přispějí na jeho stavbu a vnitřní vybavení.

Od počátku druhé poloviny 14. století do počátku století následujícího byl kostel vybaven 17-ti bočními oltáři založenými zbožným měšťanstvem či klérem (Adámek 1995, 34 – 73; Vácha 2008).

Po jeho vysvěcení na něho přešla farní práva ze staroměstského kostela sv. Prokopa.

Přesná podoba původního farního kostela není známa. Mezi lety 1518 až 1535 proběhla jeho přestavba, známá z veduty Jana Willenberga z roku 1602. Roku 1641 byla tato nepochybně velmi působivá stavba zničena požárem a přestavěna do dnešní, výrazně skromnější podoby.

Kolem kostela se nacházel hřbitov, který svému účelu sloužil do druhé poloviny 18. století, kdy bylo z hygienických důvodů pohřbívání ve městech zakázáno.

K roku 1377 se váže první zpráva o kapli svatého Jakuba, která stála samostatně v prostoru hřbitova východně od hlavního presbytáře farního kostela. Tentýž čtvercový půdorys zachovala nová barokní kaple Smrtných úzkostí Páně, postavená mezi lety 1727 – 1731, což potvrdil archeologický průzkum v roce 2005, při němž byl pod kaplí objeven a sondážně prozkoumán dosud neznámý zazděný prostor někdejší městské kostnice s ostatky několika set jedinců.

Během téhož archeologického výzkumu prováděného sondážně v prostoru hřbitova v okolí kostela, byl severně od kostela objeven základ pozdně gotické hranolové věže, známé pouze z výše zmíněné veduty Jana Willenberga.

7.3.4 Městský špitál

Špitál s kostelem sv. Václava byl založen budějovickým sladovníkem a měšťanem Zachariášem před rokem 1327. V tomto roce Jan Lucemburský špitál osvobodil od placení berně z darovaných pozemků a potvrdil Zachariášovu donaci. Umístěn byl na východní straně Krajinské ulice při Pražské bráně. Jeho středověká podoba není známa. Na základě různých vyobrazení šlo zřejmě o jednolodní stavbu s vysokou stanovou střechou, nižším presbytářem a sanktusníkem nad východním štítem lodě. Zbořen byl někdy ve třetím desetiletí 19. století.

7.4 Severní část města a problematika půdorysného vývoje Českých Budějovic

V souvislosti s umístěním výše zmíněného špitálu byla vyslovena hypotéza o dodatečném rozšíření města v jeho severní a severozápadní části (Pletzer 1972, 22 – 23). Založena byla na změně lokalizace špitálu vůči hradbám v písemných pramenech mezi léty 1327 a 1335. Zatímco k prvnímu uvedenému datu byl umístěn „ante civitatem“, tedy „před městem“, o osm let později již „ad portam“, tedy „u brány“, kde je později uvnitř města skutečně spolehlivě doložen. Tento názor byl později podepřen rozborem písemných pramenů, které se v té době týkají, byť nekonkrétně, zřejmě větší přestavby hradeb; dále pak znázorněním podoby opevnění na plánu města z roku 1742, kde je v této partii hradeb doložena pravidelná délka kurtin kolem 35 m, zatímco na neméně strategicky důležité

východní a jihovýchodní straně se jejich vzdálenost prodlužuje na 60 až 100 m; dále excentrickým umístěním náměstí, od této strany města vzdálenějším; obvyklým situováním špitálu vně hradeb, známém běžně u jiných měst a za nepřímou indicii je též považován, ve srovnání s jinými srovnatelnými městy, i menší rozsah na této straně situovaného jediného předměstí (Čechura – Razím 1988, 407 – 409). Možnost tohoto rozšíření však, vzhledem k nákladnosti posunu hradební linie a malému územnímu zisku, není přijímána bez výhrad (Kovář 2006, 13; Militký – Pletzer – Thoma 2006, 249).

Zcela opačnou hypotézu, předložil nověji akademický architekt Vojtěch Storm, který na průmětu plánů stabilního katastru z roku 1827 do současného plánu města (obr. 14), zřejmě na základě nepravidelnosti vedení ulic ve zdejší druhé městské čtvrti, v rámci jinak pravoúhlé půdorysné koncepce města, znázornil hypotetické situování prvotní zástavby (Storm 2006, 650). Je však otázkou, do jaké míry se dá uvažovat o takto nastíněné topografické posloupnosti v rámci rychlé výstavby jednotně lokovaného sídliště při nestejně hodnotě parcel.

V užším topografickém smyslu zřejmě nelze chápat ani údaj z pozdního opisu listiny v registru Václava Březana ze 17. století, kde je uvedeno, že: „pan Hirzo neb Hirš, rytíř, purkrabě na Zvíkově, za Přemysla, krále toho jména druhého, rozkázáním krále pána svého v Budějovicích, nebyvši ještě město, nežli městečko neohražené, klášter vyměřoval.“ Tato zpráva se vztahuje nejpozději k roku 1265, hypoteticky snad už k roku 1263 (Čechura 1986b, 398 – 399). Termín „městečko“ snad charakterizuje spíše počáteční stav výstavby na celé ploše města.

Zajímavá je v souvislosti s počátky města také domněnka, že patrně někde v jeho prostoru, v rámci výstavby, mohla zaniknout ves Bohdanice směněná králem v květnu roku 1264 se Styrem z Kvítkovic za dvě jiné osady (Žemlička 2011, 371). Archeologické doklady z mladohradištního až pozdněhradištního období z prostoru města k dispozici jsou, avšak vzhledem k jejich malé četnosti a uložení v sekundárních pozicích, není možné učinit konkrétnější závěry jak ohledně charakteru zdejších aktivit, tak i eventuálního přežívání do vzniku města, což se prozatím zdá být spíše nepravděpodobné (Militký – Zavřel 1994, 221; Militký 1995, 82; Militký 2006, 20).

8 Shrnutí výsledků archeologických výzkumů

8.1 Vývoj archeologické památkové péče

Prvními archeologickými nálezy z prostoru města byly ojedinělé artefakty, sporadicky předávané místnímu muzeu od sklonku 19. století. Českobudějovické muzeum vyvinulo aktivitu roku 1909 v souvislosti se stavbou nového obchodního domu Hájíček na parcelách domů v ulicích U Černé věže č. p. 9 a Plachého č. p. 16, odkud byl získán rozsáhlý soubor středověké keramiky. Tento výzkum byl záhy i publikován (Löwenhöfer 1912, 18 - 29). Další akce, při nichž byly zachráněny velké kolekce středověkých nálezů, proběhly při stavbě českobudějovické spořitelny v Krajinské ulici č. p. 21 v letech 1912 - 1913 a banky v Kněžské ulici č. p. 10 roku 1915. Tyto soubory, bez dostatečně dokumentovaných nálezových okolností, pak byly částečně publikovány až s velkým časovým odstupem V. Nekudou a K. Reichertovou (Reichertová 1957, 147 – 153; Nekuda – Reichertová 1968).

Od výše zmíněných záchranných akcí však nebyla archeologii v prostoru města po dlouhá desetiletí věnována prakticky žádná pozornost.

K zásadní změně došlo až na počátku devadesátých let 20. století zřízením archeologického oddělení při Jihočeském muzeu. Od té doby bylo v centru Českých Budějovic provedeno více než padesát záchranných archeologických výzkumů. Jejich výsledky jsou však zatím známy většinou pouze z předběžných zpráv.

8.2 Archeologická zjištění pro období před založením města

Na několika místech v prostoru historického jádra města se podařilo doložit pravěké osídlení. Nejstarším artefaktem je zlomek nádoby z počátku středního eneolitu, nalezený v druhotné pozici v mladším kontextu při archeologickém výzkumu v Biskupské ulici č. p. 4 (Chvojka 2005, 13, 17). Další nálezy pocházejí z mladší doby bronzové: Radniční č. p. 11, Piaristické náměstí, doby halštatské: Piaristické náměstí, pozdní doby laténské: Krajinská č. p. 10, náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 10, Piaristické náměstí, U Černé věže č. p. 3 a z pozdní doby římské: Radniční č. p. 11 (Zavřel 1993, 3 – 18; Zavřel 2000, 32).

Na dvou místech v jádru města při vltavském břehu byly v sekundárních pozicích učiněny nálezy z období raného středověku, a to jednak na parcele v Radniční ulici č. p. 11, odkud pochází nálezy datované do střední až mladší doby hradištní a dále pak z Piaristického náměstí, odkud v rámci zkoumaného středověkého až novověkého hřbitova u klášterního kostela Obětování Panny Marie, pochází několik artefaktů datovatelných do mladší až pozdní doby hradištní – mj. stříbrem plátovaná esovitá záušnice a parohový předmět s ulomenou špicí, zdobený soustřednými kružnicemi (Militký 1995, 82). Vzhledem k malému počtu

nálezů a jejich druhotnému umístění v mladších archeologických situacích se nelze s větší určitostí vyjádřit o charakteru zdejších aktivit. Jejich možné dožívání a případné včlenění do nově zakládaného města není sice možné s jistotou vyloučit, ale prozatím se jeví jako nepravděpodobné (Militký – Zavřel 1994, 221; Militký 1995, 82; Militký 2006, 20).

8.3 Výsledky archeologických výzkumů středověkého města

Velmi výrazně se v terénu projevují situace z počátků města, tedy z druhé poloviny 13. století. Je doložena výrazná intenzita osídlení využitím velkého množství parcel v rámci celého městského prostoru již v jeho počátcích. Na většině parcel, dotčených archeologickým výzkumem, byly pro toto období charakteristické výrazné sídlištní stratigrafie (většinou 15 až 30 cm), doplněné četnými nálezy.

Na více než deseti místech byly zachyceny objekty dnes interpretované jako zahloubené suterény nadzemních staveb lehčí dřevěné nebo hrázděné konstrukce např. Hroznová č. p. 7, Kanovnická č. p. 1, Kněžská č. p. 2, Krajinská č. p. 16, náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 3, č. p. 13 a č. p. 27, Radniční č. p. 11, U Černé věže č. p. 3 (Militký – Zavřel 1994, 219 – 221; Militký 1995, 78 – 83; Zavřel 1998, 32; Valkony 2001, 72 – 76; Chvojka 2008, 36). Situovány bývají většinou ve střední, případně zadní části parcel. Zatím ojedinělý je případ částečně odkrytého obj. 2/5 v Hroznové ul. č. p. 13, umístěného jeden metr od uliční linie. Vzhledem k tomu, že na téže parcele byl dokumentován ještě jeden objekt téhož charakteru, dá se snad uvažovat o jejich chronologické návaznosti (Valkony 2001, 74). Zahloubení objektů nebylo jednotné – v Kanovnické ul. č. p. 1 bylo pouze mělké (Militký 1995, 78), většinou však výraznější, dosahující až 2,3 m (Valkony 2001, 73 – 74). Užitélná plocha se v měřitelných případech pohybuje v rozmezí 20 – 25 m². V žádném z objektů nebyl nalezen doklad topeniště, tedy indicie k možnému obytnému účelu. Tyto charakteristiky odpovídají (až na výjimky) analogiím z jiných měst (Valkony 2001, 72 – 74). Úprava interiéru je doložená v případě obj. 3/1 v Hroznové ul. č. p. 13, kde byly na úrovni podlahy nalezeny zbytky dřevěných fošen tvořících původně patrně obložení stěn. Samotné dno bylo vyštětováno a do něj byla zapuštěna dřevěná nádoba o průměru 38 cm (Valkony 2001, 66). Zbytky zřejmě nadzemních hrázděných konstrukcí obsahovala výplň požárem zaniklého objektu v Kněžské ul. č. p. 3 (Militký – Zavřel 1994, 219 – 220).

Stavby hospodářského charakteru jsou na parcelách patrně doloženy na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 16 a 24 v podobě stop po lehkých křivých konstrukcích (Militký 1995, 81, 83) a snad i v Hroznové ul. č. p. 23 (Havlice 2004, 41).

Stabilita městské parcelace od počátku města do současnosti je doložená nálezy

zbytků dřevěných ohrazení z náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 13 a 24 (Militký 1995, 80 – 81) a z České ulice č. p. 21 (Zavřel 1998, 34); naopak v případě domu na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 21 je nálezem původního dřevěného plotu, dělícího parcelu na dvě poloviny, doloženo její pozdější sloučení ze dvou užších parcel (Militký 1995, 81).

Původní pochozí úroveň na veřejných prostranstvích byla dokumentována v Krajinské ulici v podloubí a před domem č. p. 4 v hloubce jednoho metru jako ušlapaná vrstva s drobnými zlomky keramiky ze 13. století a stopami vyrovnávání nerovností kameny a dále v Kanovnické ulici, kde bylo před domem č. p. 1 zachyceno stejně datovatelné štětování (Militký 1995, 78, 80, 83). Uvnitř parcel je doloženo štětování ze stejné doby na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 16 a v Radniční ul. č. p. 11 (Militký 1995, 81, 83).

Z hlediska obsahové náplně jsou v rámci zkoumaných parcel mimořádně zajímavé odpadní jímky a studny. Jímky byly pro nejstarší období města zkoumány např. v Kanovnické ul. č. p. 3 a Radniční ul. č. p. 11; za nejstarší zdokumentovanou studnu je považován neroubený, tři metry hluboký objekt s neroubenými stěnami a dlážděným dnem v Hroznové ulici č. p. 7 (Militký 1995, 78, 82 – 83; Valkony 2001, 75).

Dalšími typy objektů jsou v rámci parcel odpadní jámy různé velikosti a tvaru - většinou kruhového či oválného půdorysu (Valkony 2001, 75).

Od 14. století již mocnost stratigrafií zpravidla již není tak výrazná jako v předchozím období a uvažuje se o pokročilejším zacházení s odpadem, tedy o jeho vyvážení z intravilánu města. Stratigrafie odpadních vrstev z tohoto období byly zachyceny spíše ojediněle, a to na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 16. a v Krajinské ul. č. p. 10.

Pro poznání stavebního vývoje města je velmi významný nález zbytků dřevěného nadzemního srubu v Radniční ul. č. p. 11, datovaného do první poloviny 14. století. Jedná se o stavbu širokou čtyři metry s průčelím orientovaným shodně s dnešní uliční čarou, jehož konstrukce byla dochována v úrovni základových trámů. Představuje tak důležitý, byť dosud ojedinělý, doklad existence dřevěných nadzemních staveb v tomto období a potvrzuje tak předpoklady stavební historie v tom smyslu, že dřevěná měšťanská architektura byla nahrazována kamennou ve větší míře až od poloviny téhož století, zvláště pak snad až od století patnáctého (Líbal – Muk, 59, 71, 74; Muk – Urban, 100; Militký – Zavřel 1994, 220; Militký 1995, 82, 84).

Za nejstarší doklad zděné měšťanské architektury je dnes považován zadní trakt domu, zjištěný na dvoře dnešní radnice na náměstí Přemysla Otakara II., jehož vznik je datován na přelom 13. a 14. století. Do 15. století jsou pak datovány zděné domy v ulici U Černé věže č. p. 3, Kanovnické č. p. 1 a snad i č. p. 3 a podsklepený dům v Hroznové ulici č.

p. 13 (Militký – Zavřel 1994, 219; Militký 1995, 78, 84; Militký 2006, 20; Valkony 2001, 55 - 62).

Důležité poznatky přinesly archeologické výzkumy k poznání vývoje sakrální architektury. Za nejdůležitější lze považovat dokumentaci kaplí u presbytáře klášterního kostela Obětování Panny Marie, odstraněné demolicí roku 1865. Bylo prokázáno, že zdivo obou kaplí bylo plynule provázáno se zdí kněžiště. Bylo také doloženo, že kostel měl původně pravouhlý závěr, při jehož pozdější přestavbě do dnešního polygonálního půdorysu byl přeřat hrob č. 156/93 (Thoma 1997, 49 – 60). Během druhé etapy výzkumu u farního kostela sv. Mikuláše byla objevena dosud neznámá kostnice pod kaplí Smrtných úzkostí Páně, stojící na místě někdejší gotické kaple sv. Jakuba (Militký 2006, 21, Thoma 2006, 214). Na severní straně kostela pak byl objeven základ pozdně gotické věže (Militký 2006, 20 - 21).

V okolí obou kostelů, v prostorech někdejších hřbitovů, využívaných od 13. do druhé poloviny 18. století., byla dokumentována řada hrobů. V okolí klášterního kostela jejich počet přesahoval 150 (Militký 1995, 81), další čtyři hroby byly zachyceny ve východním křídle ambitu (Chvojka 2007, 40). V případě hřbitova u kostela sv. Mikuláše byla předběžně publikována pouze první etapa výzkumu, během níž bylo prozkoumáno 72 hrobů. U pohřbů ze 17. – 18. století zde byla u řady hrobů doložena drobná výbava v podobě růženců a svátostků (Thomová 2005, 286).

Ze hmotných nálezů je nejvýrazněji zastoupena keramika. V počátcích města značné procento keramické produkce představuje tuhová keramika, navazující tak v této oblasti na raně středověkou tradici. Nově se pak objevuje i kvalitně pálená keramika s engobovaným povrchem, jejíž původ je spojován s novými technologiemi kolonistů z oblasti mimo Čech. Otázka výskytu redukční keramiky již ve 13. století zůstává otevřená. Vzácné jsou doklady glazování drobných hrnčířských výrobků či červeně malované keramiky. Z morfologického hlediska jsou zastoupeny především hrncovité tvary, též navazující na starší tradici. Nově se vyskytují například konvice s třmenovým uchem a trubkovitou výlevkou, misky a poháry, které poukazují na změny v kultuře stolování. Keramické zboží tohoto charakteru snad přežívá do počátku 14. století, kdy nastupuje keramika redukčně pálená.

Období 14. a 15. století se v archeologických situacích projevuje již méně výrazně. Vysvětlení se hledá v odlišném nakládání s odpadem a předpokládá se jeho vyvážení za hranice města. Stratigrafické situace pro toto období byly zjištěny například na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 16 nebo v Krajinské ulici č. p. 10. Většina rozsáhlejších souborů tak pochází z odpadních jímek (Krajinská č. p. 10 a Kanovnická č. p. 1) a studní (nám. Přemysla Otakara II. č. p. 16). Tvarová náplň tohoto období ukazuje pestré spektrum kuchyňské a stolní

keramiky: hrnce a hrnky s uchy, poklice, džbány, poháry, vzácněji korbely, kahany atd.

Novověká keramika 16. až 18. století je reprezentována často rozsáhlými soubory keramiky z jímek (např. nám. Přemysla Otakara II. č. p. 13, Kanovnická č. p. 1), zaniklých sklepů (Kanovnická č. p. 1 a 3, Česká č. p. 27) a studní (nám. Přemysla Otakara II. č. p. 16). Její bližší studium může podhalit například měnící se poměr šedého redukčního a oxidačního glazovaného zboží a vazby na etnograficky dokumentované výrobní okruhy (Militký 1995, 85).

Sklo je mezi archeologickými nálezy zastoupeno dosud vzácně, a to nejen pro období počátku města, ale v kontextu s jinými městy, po celý zbytek středověku. Mezi nejzajímavější nálezy patří tzv. košťálová číše s nálepy ze zásypu studny na parcele domu U Černé věže č. p. 3 (Valkony 2001, 57). Četněji je pak zastoupeno v novověkých souborech.

Velmi časté jsou nálezy drobných železných artefaktů, a to především z nálezově bohatších situací druhé poloviny 13. století. Předměty z barevných kovů jsou doloženy spíše ojediněle (Militký 1995, 83).

Poměrně četné jsou nálezy z organických materiálů. Velký soubor opracovaných dřev z druhé poloviny 13. století byl objeven v zásypu zahluobeného suterénu domu na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 3, kde byly nalezeny např. části dýhových misek. Další zajímavá kolekce datovaná do téže doby byla nalezena v zásypu studny v Hroznové ulici č. p. 7, odkud pochází fragmenty soustruženého talíře a dlabaných necek. Z mladších nálezů vynikají zlomky dvou loukoťových kol různého průměru nalezených ve výplni studny v Kanovnické ulici č. p. 1, které jsou datované do 15. století.

Dalšími organickými nálezy jsou předměty z kůže. Největší soubor pochází z náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 3, kde byl v zásypu zahluobeného suterénu domu nalezen větší počet fragmentů obuvi, výrobní odpad a celý měšec (Militký 1995, 80, 83).

Textil byl nalezen dosud pouze v jímce v Hroznové ulici č. p. 1, a to v podobě několika útržků vlněné tkaniny. Je datovaný též do druhé poloviny 13. století. (Militký 1995, 78, 83).

Významné jsou též kolekce osteologického materiálu. Pro 13. století zvláště ze zásypu zahluobeného suterénu domu na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 3, či z výplně jímky na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 13.

Dosud spíše výjimečně se při archeologických výzkumech daří identifikovat doklady řemeslné výroby. Nepoměr mezi výčtem řemeslníků uváděných v berních knihách a počtem již provedených archeologických výzkumů je zjevný. Spojení archeologických dokladů s konkrétním řemeslníkem se dosud nepodařilo (Valkony 2001, 81). Pro období od poslední

čtvrtiny 14. století to snad bude dodatečně i výhledově lépe možné prostřednictvím již rozpracované sociální topografie města PhDr. Danielem Kovářem.

Mezi nejstarší doklady řemeslné výroby patří velké množství koženého odpadu a polotovarů výrobků ševcovské dílny na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 3, datované do druhé poloviny 13. století (Militký 1995, 80, 83).

Místo zpracování neželezných kovů doložené tavicími tyglíky a slitky stříbra, datované do druhé poloviny 15. století, bylo zachyceno u hradeb na Piaristickém náměstí poblíž polygonální bašty a snad stejně datovatelné doklady výroby barevných kovů pochází ze sekundárních poloh z Krajinské ulice č. p. 43 (Militký 1995, 82, 84).

Výrobní účel je připisován i zapuštěnému sudu a dřevem obloženému objektu v ulici U Černé věže č. p. 10, datovaným do 14. až 15. století.

Blíže nespecifikovatelné výrobní objekty vyžděné z cihel a kamenů jsou v 15. století doloženy na dvoře radnice na náměstí Přemysla Otakara II., Krajinské ulici č. p. 10 a ulici U Černé věže č. p. 3, kde byla nalezena též kamenná pec.

Četná železná struska byla nalezena ve výplni zasypaného sklepa v druhotné pozici v souboru datovaném do 16. až 17. století v České ulici č. p. 27 (Militký 1995, 78).

Výroba kostěných soustružených knoflíků byla výrobním odpadem prokázána ve druhé polovině 18. století na náměstí Přemysla Otakara II. č. p. 16 (Militký 1995, 81).

V rámci města byly také získány důležité informace prostřednictvím archeobotanických analýz. Zatímco na úrovni půdního typu byla pro období před založením města doložena skladba pylových zrn ukazující ještě na polopřírodní charakter místa, z výplní zahloubených objektů z druhé poloviny 13. století je již zachycena pestrá skladba užitkových rostlin dokumentovaná v odpadních objektech i v pozdějším období (Pokorný - Kočár - Jankovská – Militký – Zavřel 2002).

9 Předměstí v Českých Budějovicích

Předměstské osídlení Českých Budějovic tvořící bezprostřední hospodářské zázemí města se rozkládalo zpočátku pouze při jeho severní straně.

Zárodkem tohoto Pražského předměstí se pravděpodobně staly Čěčovy Budivojovice. Tato předlokační osada, ležela přibližně jeden kilometr severně od královského města při pravém vltavském břehu, nedaleko pod předpokládaným strategicky důležitým brodem, kde se stýkaly dálkové komunikace z Dolních a Horních Rakous a Bavorska. Písemnými prameny je zaznamenána poprvé k roku 1251. Nejpozději od 14. století se pak pro ni užívalo označení Staré město. Až později, zřejmě na přelomu 14. a 15. století, přibývá nové Svinenské předměstí na opačné straně města.

Dnes je jediným pozůstatkem staroměstského osídlení několikrát stavebně upravovaný kostel sv. Prokopa (později, snad při přestavbě doložené letopočtem 1461 na fasádě kostelní věže, s patrociniem rozšířeným o sv. Jana Křtitele), který původně býval farním kostelem předlokačních Budivojovic. Jedná se o jednolodní stavbu s pravoúhlým presbytářem s obdélnou sakristií stejné délky při severní straně a subtilní hranolovou věží, předstupující před západní průčelí. Názory na jeho stavební vývoj dnes však nejsou jednotné. Na základě stavebně historického průzkumu a následné slohové analýzy byla v nedávné době naznačena možnost, že zdivo presbytáře a sakristie nemusí být původní ze 13. století, ale snad až z přestavby kostela kolem poloviny století následujícího a s jistotou není možné datovat ani snad nejstarší zdivo lodi. Stavební práce na kostele prokazatelně probíhaly ještě ve století patnáctém, kdy byla doplněna výše zmíněná věž a na počátku šestnáctého století, kdy byl upravován jeho interiér, především vložení současné síťové klenby. Ve druhé polovině 19. století byl regotizován (Lavička 2005, 20 - 44).

Kostel sv. Prokopa byl pro obyvatele nově zakládaného města zpočátku jedinou stavbou vhodnou ke konání bohoslužeb, a to zřejmě až do roku 1274, kdy je doloženo vysvěcení klášterního kostela Obětování Panny Marie, případně jeho provozuschopné části.

Do vysvěcení chrámu sv. Mikuláše mu náležel farní status a poté k němu byl ve filiálním vztahu, patrně s ponecháním některých starších farních práv. Kolem kostela se nacházel rozsáhlý hřbitov.

Poslední zbytky historické zástavby zdejšího předměstí zanikly během hrubé asanace v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století. Nová výstavba pak navíc již ani nerespektovala původní sídlištní osnovu (obr. 4, 5), (Kovář 2005, 9 – 12, Pletzer – Thoma 2006, 529).

O podobě budějovických předměstí ve středověku není známo mnoho. K bližšímu poznání jejich podoby a vývoje je možné získat informace retrospektivním způsobem prostřednictvím pozdních ikonografických (poprvé Jan Willenberg – veduta z r. 1602) a kartografických (od r. 1827 – povinný císařský otisk stabilního katastru) pramenů, příležitostně i prostřednictvím záchranných archeologických výzkumů a dále pak důkladným zhodnocením pramenů písemných – zejména případným budoucím detailním zhodnocením unikátně dochovaného berního materiálu.

Ikonografické a kartografické doklady přibližují charakter zástavby předměstí a jeho půdorysnou podobu ještě před doznáním razantních změn spojených s prudkým demografickým růstem, po příchodu průmyslové revoluce, typickým pro většinu měst.

Poprvé je Pražské předměstí částečně zachyceno na vedutě Jana Willenberga z roku 1602. Na panoramatickém pohledu od západu je vidět jižní část předměstí s drobnou zástavbou těsně přiléhající k městské bráně (obr. 6). Celé je na pohledu z téže strany vidět až na vedutě z konce 18. století (obr. 7).

Na kartografických dokladech znázorňujících půdorysné rozvržení (povinný císařský otisk stabilního katastru z roku 1827 (obr. 8, 9), plány města z let 1742 a 1745 (obr. 10), První vojenské mapování z let 1764 – 1767 (obr. 12), Hillebrandova mapa z roku 1783 (obr. 13) a plán města z roku 1795 (obr. 11)) je v případě Pražského předměstí patrný posun těžiště osídlení od předpokládaného jádra předměstí z prostoru od kostela sv. Prokopa, ke Staroměstské ulici, na jejímž nejsevernějším konci je situován a dále k Pražské silnici, směřující od městské brány přímo severu. Obě komunikace se v ostrém úhlu stýkají přibližně 500 m od hradeb. Zástavba vzniklá mezi někdejší předlokační osadou s farním kostelem sv. Prokopa a Českými Budějovicemi při dnešní Staroměstské ulici je předpokládána již záhy po založení města. Počátek osídlení podél Pražské silnice, případně též podél tzv. Dlouhé jízdy, spojující po vnějším obvodu města Pražskou bránu a bránu Svinenskou, není s jistotou doložitelný. V souvislosti s prosperitou a rozvojem města ve 14. století vzniká patrně k jeho závěru druhé předměstí na protilehlé straně města před Svinenskou bránou. Poprvé je toto předměstí písemnými prameny doloženo roku 1401, když je označeno jako „Nové předměstí“ (Kovář 2005, 10). Snad již tehdejší zástavba uzavírala prostor, který se mnohem později začal označovat jako Senovážné náměstí. Nedaleko odtud, podél levého břehu Mlýnské stoky, se zřejmě táhla Rybářská či Rybní ulice zmiňovaná již ve druhé polovině 14. století.

Velký informační potenciál pro bližší charakteristiku středověkého předměstského osídlení mají výjimečně dochované písemné prameny berní povahy. Největší význam mají

berní rejstříky z let 1384 a 1385 a především berní kniha z let 1396 až 1416. Tyto prameny poskytují údaje o počtu plátců, díky čemuž se dá v uvedeném období přibližně postihnout dynamika rozvoje osídlení; často je u jednotlivých zápisů uvedena provozovaná živnost a pochopitelně odhadní částka, z níž byla odváděna daň.

Nevýhodou zápisů je oproti vnitřnímu městu jejich topografická neurčitost. Zatímco ve městě se postupovalo systematicky podle čtvrtí a v rámci nich podle hlavních ulic (u obyvatel posléze podle provozované živnosti) u předměstského osídlení podobné detailnější rozčlenění chybí a pod nadpisem „Preurbium“ jsou později v jednom sledu uvedeni plátcí z obou předměstí, což mj. ztěžuje poznání rozvoje Svinenského předměstí. Problémem při snaze o posuzování charakteru zástavby je fakt, že samotných nemovitostí je na předměstí výslovně uvedeno málo. Fixní, blíže nespecifikovaná částka, pohybující se zde na spodní úrovni odhadů ve městě, tedy ½ až jedné hřivny, se může kromě obydlí (které je do částky započítáno vždy) vztahovat i k jiným, blíže neuvedeným, nemovitostem, či poplatku z provozovaného řemesla. Další limitující okolností je fakt, že odhady byly provedeny již roku 1346 a zůstaly více méně neměnné minimálně do roku 1593 a nerespektovaly tržní vývoj cen. Detailnější určování změn počtu plátců je pak komplikováno nestejným způsobem vedení zápisů, kdy se postupně zvyšoval počet sbírek slučovaných do víceletých celků a docházelo tak ke sčítání osob za několik let, které byly vztaženy k jednomu roku.

Komplexní důkladný rozbor údajů v berních pramenech, týkající se předměstí, dosud nebyl proveden. Starší pokusy o dílčí zhodnocení berní knihy nejnověji poupravil J. Čechura (Čechura 1987a, 8; Čechura 1987b, 60). Počet plátců na předměstí (podle kritéria skutečného zaplacení) tak činí mezi léty 1400 a 1401 (pět sbírek – 1400 I až 1401 II) minimálně 40 a maximálně 47 osob, což v průměru všech sbírek činí více než 43 plátců (Čechura 1987b, 60).

Jejich majetek byl ohodnocen až na výjimky na ½ až jednu hřivnu (stejně jako u obyvatel dvanácti šosovních vsí). Nemovitý majetek na předměstí u většiny poplatníků u předměstí většinou nebyl blíže označen. Další podrobnou analýzou bylo prokázáno, že v rámci těchto souhrnných blíže nespecifikovaných částek bylo vždy zahrnuto i obydlí poplatníka.

Jednotky majetku na předměstí zařazené do nejnižší sazby, odhadnuté na ½ hřivny, jsou označovány latinským termínem „domuncula“ (Čechura 1887a, 60). Doložen je zde i majetek měšťanů, kteří ovšem ve výčtu plátců z předměstí zařazení nejsou - například u jircháře Otlina, je v berní sbírce z roku 1396 uvedeno mj. také: „de domuncula in preurbio Ulrici textoris ½“. V souvislosti s těmito zápisy jsou předpokládány: „nevelké usedlosti zemědělského charakteru, kde mohly probíhat některé činnosti řemeslné“ (Čechura 1987b,

60).

Přímo termínem „dům“ je na předměstí Českých Budějovic označeno jenom málo nemovitostí. V letech 1400 - 1401 jsou výslovně uvedeny pouze čtyři objekty jako domy, které byly navíc oproti vnitřnímu městu oceněny poměrně nízko. Jeden byl odhadnut na ½ hřivny, dva na jednu hřivnu a jeden na 1 ½ hřivny. (Nejnižší, i když ne neobvyklá, sazba uvnitř města činila ½ hřivny.)

Kromě toho jsou na předměstí dále uvedeny ještě čtyři dvory a tři mlýny.

Na předměstí je na přelomu 14. a 15. století doložena vyšší dynamika vzrůstu počtu plátců oproti vnitřnímu městu. (Tato tendence je zřejmě přesvědčivě patrná i přes možné zkreslení vzhledem ke způsobu výběru a evidence sbírek.) Při srovnání součtů plátců v letech 1398, 1411 a 1414 byl zjištěn třetinový nárůst vně hradeb a desetinový uvnitř města. V posledním ze zmíněných let snad byla též poprvé vybírána berní sbírka na nově vzniklém předměstí před Svinenskou bránou. (Čechura 1987b, 65).

Růst předměstí od poloviny 14. století, kdy prostor uvnitř měst bývá zahušťován již jen zvolna, bývá považován za indikátor dynamiky vývoje měst (Čechura 1988, 136). Přes zjištěný nárůst počtu obyvatel předměstí je zřejmé, že zdejší rozsah osídlení, představující v porovnání s počtem plátců uvnitř města pouhý zlomek celkového počtu, je mnohem menší než u jiných významných měst. Nejnápadnější je srovnání s Brnem, kde již ve 14. století počet plátců z předměstí převýšil počet plátců uvnitř hradeb. Značně rozsáhlá předměstí jsou pak doložena také ve Znojmě a v Čechách v Lounech. V 16. století pak kvantita předměstské zástavby předčila vnitřní město v řadě případů i v Čechách – např. Žatec, Litoměřice, Hradec Králové. V Českých Budějovicích předměstí do výraznějšího sídlištního celku nepřerostlo a svým rozsahem překonalo vnitřní město až v 19. století.

Z archeologického hlediska je prostor předměstí v podstatě nepoznáno. Naneštěstí stejně jako u většiny měst i zde došlo k razantním urbanistickým zásahům, aniž by jim předcházela archeologická pozornost. Zde toho lze litovat zvláště s ohledem na mimořádnou kvalitu písemných pramenů. Případy, kdy lze zachytit větší úseky později neporušené předměstské zástavby, jako například v Sezimově Ústí, jsou výjimečné. I přesto dosud lze příležitostně, v rámci plošně omezených archeologických výzkumů, nalézt hodnotné archeologické terény, čehož příkladem je výzkum při Pražské třídě prováděný koncem roku 1995. Během něho zde bylo doloženo osídlení již ve druhé polovině 13. století (Militký 1996, 7, 13). Přibližně od poloviny 14. století je zde doložena existence hrnčářské dílny, což odpovídá obecným snahám o separování řemeslných odvětví pracujících s ohněm mimo město (Hoffmann 1992, 144, Richter – Krajíc 2001, 148). Tento výzkum představuje dosud

prakticky jedinou archeologickou sondu do prostoru zdejších předměstí.

10 Hrnčíři v Českých Budějovicích

V městské berní knize z let 1396 – 1416 byly dohledány údaje týkající se zdejší hrnčířské výroby. Řemeslníci, zabývající se na předměstí výrobou keramiky, byli označováni latinským termínem „lutifigulus“ a k jejich jménům se vztahují následující data:

1396: Trachon – 2 hřivny;

Beneš – ½ hřivny (ze dvou dvorů – Pavlíkova a Henrikova).

1398: Trachon – 2 hřivny;

Beneš – ½ hřivny (ze dvou dvorů).

1399: Trachon – 1 hřivna;

Beneš - ½ hřivny.

1400: Trachon – 1 hřivna;

(Ve sbírce z roku 1400 je nad Trachonovým jménem uveden nový poplatník Andreas Faber, bratr Pešlův s tím, že od výše zmíněného hrnčíře koupil majetek v hodnotě jedné hřivny.)

Beneš – ½ hřivny.

1401 – 1406: Trachon – 1 hřivna (vyškrtnut; záznam o prodeji koželuhovi Cerdovi);

Beneš – ½ hřivny;

Henslin – ½ hřivny (záznam o koupi od Krištofa Kelnera z Litvínovic).

1407 – 1411: Beneš – ½ hřivny („de domo“);

Henslin – ½ hřivny.

1411– 1416: Beneš – ½ hřivny;

Henslin – ½ hřivny (vyškrtnut).

Kromě těchto hrnčířů byli zaznamenáni další i mezi měšťany, vyšší odhadnutého majetku, řadící se k mírnému nadprůměru. Bydleli v první městské čtvrti (detailnější místo v rámci postupně zpracovávané historické topografie města dosud nebylo určeno) a oproti řemeslníkům z předměstí byli označeni termínem „topler“:

1398: Ula (Oldřich) – 6 hřiven (platí z domu Filipova).

1411 – 1416: Janko: - 4 hřivny;

Ula: - 6 hřiven.

V dochovaných berních rejstřících z let 1384 a 1385 nejsou ani ve městě ani na předměstí uvedeny žádné osoby označené jako hrnčíři, což je zřejmě způsobeno okolností, že v těchto pramenech jsou povolání u plátců řemesla uváděna méně často, než v berní knize. Nejsou zde uvedena ani jména výše zmíněných hrnčířů.

11 Archeologický výzkum na Mariánském náměstí

11.1 Okolnosti archeologického výzkumu

V roce 1995 byl proveden při Pražské třídě, v severozápadním rohu Mariánského náměstí na Pražském předměstí severně od historického jádra města, záchranný archeologický výzkum. Realizován byl v souvislosti se záměrem výstavby nové budovy České pojišťovny, a to ve třech samostatných etapách.

První akcí byl dozor při provádění zemních prací v prostoru jižní části novostavby. Tato sledovaná plocha byla z archeologického hlediska, dle zjištění při dohledu, zničena zástavbou 19. a 20. století.

Druhá akce byla provedena v říjnu a představovala dokumentaci a ovzorkování části výkopu pro inženýrské sítě jižně od staveniště při východním okraji parcely č. 4731/1 o délce 17,2 m, kde byla zjištění pozitivní – plocha B.

Poslední akce se pak uskutečnila v průběhu listopadu. Jednalo se o předstihový archeologický výzkum v severní části staveniště na parcele č. 3776 – plocha A (obr. 15, 16), (Militký 1996, str. 3).

11.2 Plošný výzkum (plocha A) - popis okolností výzkumu a nálezové situace

V prostoru severního traktu novostavby České pojišťovny byly pro ověření nálezové situace provedeny dvě nedokumentované liniové sondy bagrem, orientované přibližně západovýchodním směrem, jejichž výsledek byl pozitivní (sondy 2 a 3 (obr. 51 - 3426, 52 - 3417), pod číslem 1 je vedena nedokumentovaná statická sonda v severní části plochy). S ohledem na termín začátku stavebních prací, silné mrazy a sníh, byla poté vybrána část plochy parcely, kde byla provedena strojová skrývka, která se pohybovala přibližně v rozmezí 40 – 60 cm od původního povrchu a představovala odstranění zvl. recentních a novověkých horizontů (obr. 27, č. 1). Špatné počasí se pak také naneštěstí nepříznivě odrazilo na možnostech rozlišování kontextů a kvalitě kresebné dokumentace (Militký 1996, 3 – 4).

Na ploše upravené skrývkou pak byly vytýčeny čtyři samostatně umístěné a na sebe přímo nenavazující sondy pod čísly 4 – 7 (obr. č. 17). Prostor vně sond v rámci skryté plochy nebyl zkoumán. V rámci všech uvedených sond bylo objeveno velké množství keramického materiálu datovaného do 2. poloviny 14. - 15. století (Militký 1996, 5 – 9, 13 – 17). Nálezová situace je zde interpretována jako deponie odpadu hrnčířské výroby (Militký 1996, 14). Tento předpoklad je kromě kvantity nalezeného materiálu podpořen jak obecnými poznatky ohledně

situování řemeslných odvětví pracujících s ohněm – tedy i hrnčířství – vně města s ohledem na riziko vzniku požáru (Hoffmann 1992, str. 144, Richter – Krajíc 2001, str. 148), tak i četnými doklady specializované výroby drobných keramických figurálních plastik a tzv. miniaturních nádobek ze světlé bíložluté jemné keramické hmoty. Usedlost, kde předpokládaná výroba probíhala, snad byla v rámci výzkumu zachycena ve fragmentárním stavu v jižní části sondy 7, kde bylo dokumentováno nároží stavby z kamenů kladených na sucho s přiléhajícím štětováním – situace je datovaná rovněž do 2. poloviny 14. století až 15. století. Zachyceny zde nebyly ani doklady výrobního zařízení. Zřejmě zde se jednalo o prostor dvora hrnčířské usedlosti, která se snad původně mohla nacházet v oblasti jižního traktu České pojišťovny – tedy v místě poškozeném zástavbou 19. a 20. století (Militký 1996, 14).

Důležité zjištění pochází ze sondy 6, kde bylo objektem 4/95 bezpečně prokázáno zdejší osídlení již ve 2. polovině 13. století (obr. 16 – 23), (Militký 1996, 7, 13, 17).

Sonda 3 – nedokumentovaná sonda bagrem

Nálezy: 112 ks zlomků nádob (po slepení 109 ks); hmotnost souboru 1534 g; 4 ks zlomků okrajů nádob (2 ks zdobené radélkem); 3 ks zlomků okrajů pokliček; 1 ks zlomek ucha; 90 ks zlomků stěn nádob – po slepení 87 (4 ks zdobené - 2 ks radélkem, 2 ks rytá liniová výzdoba, 1 ks hřebenová vlnovka); 3 ks zlomků den; 10 ks přechodů dna/těla; pozn. 1 ks torzo pokličky – rekonstruovatelný tvar. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 165, č. s.: 3416 – 3418 (obr. 51 – 3416, obr. 52 – 3417).

Sonda 4

Sonda byla umístěna ve východní části plochy. Její rozměry byly 250 x 295 x 235 cm. Hloubka od původního povrchu činila 90 cm a maximální mocnost statigrafii po provedené skrývce byla 65 cm. Severní část sondy byla ze západní strany poškozena cihlovým zděným tělesem (kontext č. 4003). Ve větší části jižní poloviny sondy se nacházel pravoúhlý objekt (č. 1/95), datovaný podle výplně do 19. století (kontext č. 4004), (obr. 19, 27, č. 2). Kontexty č. 4002 a 4006 obsahovaly značné množství keramiky 2. poloviny 14. až 1. poloviny 15. století. Součástí tohoto souboru jsou i fragmenty keramických plastik a miniaturních nádobek (Militký 1996, 4 – 5).

Popis objektu:

Obj. 1/95: Objekt pravoúhlého obdélného tvaru se svislými stěnami a rovným dnem. Jižní

stěna objektu nezachycena. Rozměry prozkoumané části jsou 160 x 145 cm, hloubka 62 cm (obr. 19, 27, č. 2). Výplň kontext č. 4004. Dat.: REC.

Popis uloženin, konstrukcí a nálezů:

4001: hnědá, středně ulehlá; složení: 40% kameny a zlomky cihel, 40% písek, 20% stavební suť; kresebně dokumentována na řezu 1 – 2.

Nálezy: 475 ks zlomků nádob (po slepení 470 ks), (239 ks VS, 2 intruze); hmotnost souboru 6577g. VS 2: 4 ks zlomků okrajů nádob; 7 ks zlomků ucha; 204 ks zlomků stěn nádob (12 ks zdobených – 7 ks radélkem, 5 ks rytou horizontální liniovou výzdobou, 2 ks vlnovkou); 6 ks zlomků den; 18 ks přechodů dna/těla; 3 ks zlomků kachle; 1 ks spodek plastiky (VS 2), (č. s. 3513), 1 ks fajfka (č. s. 3418); 9 ks zvířecích kostí; 1 ks struska; pozn. torzo NOV kuthanu. Dat.: Rec. (VS 2 intruze).

Uloženo: JčM, č. bedny: 165, č. s.: 3419 – 3426 (ke); (č. s. 3423 – „slepeno,“ uloženo mimo bednu, nedohledáno); č. bedny 176, č. s. 3494 – 3495 (ko), zvl. fond 3513 (spodek plastiky).

4002: šedá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek; kresebně dokumentováno na řezu 1 – 2, 2 – 3, 3 – 4.

Nálezy: 1215 ks zlomků nádob (po slepení 1201 ks); hmotnost souboru 15585 g; 174 ks zlomků okrajů nádob – po slepení 171 ks (1 ks VS 1 (zdobený po vnější straně vlnovkou), 1 ks okraj tuhové zásobnice; 8 ks REC intruze – po slepení 6 ks), (13 ks zdobených – 4 ks radélko, 5 ks rytá horizontální liniová výzdoba, 1 ks vlnovka); 17 ks zlomků okrajů pokliček; 3 ks držadla pokličky; 32 ks zlomků ucha – po slepení 27 ks (1 ks s kolkovou výzdobou – kříž v kruhu); 847 ks zlomků stěn nádob – po slepení 844 ks (1 ks REC intruze), (73 ks plastiky zdobených (po slepení 71 ks) – 46 ks radélkem (po slepení 45 ks), 35 ks rytá horizontální liniová výzdoba, 6 ks vlnovka, 6 ks hřebenová vlnovka, 3 ks prstování (po slepení 2 ks)); 36 ks zlomků den; 92 ks přechodů dna/těla – po slepení 89 ks; 2 ks nohy od kuthanu; 3 ks zlomků kachle (2 ks NOV); 4 ks stavební keramiky; 1 ks struska; 12 ks zlomků min. nádobek ze světlé jemně plavené hlíny; 1 ks zvířecí kost; pozn. torzo spodku nádoby. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 166, 167, č. s.: 3427 – 3434 (ke); č. bedny 176, č. s. 3496 (ko); zvl. fond 3510 – 3512 (hlavy plastik).

4003: zděné cihlové těleso; zobrazeno na řezu 3 – 4. Dat.: REC.

4004: hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, (výplň objektu 1/95); kresebně dokumentována na řezu 2 – 3.

Nálezy: 52 ks zlomků; hmotnost souboru 1629 g; 3 ks VS 2 intruze (mj. zlomek ucha

s kolkovou výzdobou – kříž v kruhu); 49 ks NOV/REC (13 ks zlomků kameniny); 2 ks zlomky kachle; 1 ks zlomek cihly; 2 ks zvířecích kostí (č. s. 3497). Dat. NOV 2/REC.

Uloženo: JčM, č. bedny: 167, č. s.: 3435 (ke); č. bedny: 176, č. s. 3497 (ko).

4005: černá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek (výplň základového vkopu pro 4003). Na řezu není zobrazena.

Nálezy: 3ks zlomků skla, hmotnost souboru 3 g. Dat.: REC. Uloženo JčM, č. bedny 176, č. s. 3491.

4006: okrovohnědá, středně ulehlá, složení: 70% hlína, 30% písek; kresebně dokumentována na řezech 1 – 2, 2 – 3, 3 – 4.

Nálezy: 116 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 1203 g; 15 ks zlomků okrajů nádob (3 ks tuhové – VS 1); 5 ks zlomků okrajů pokliček; 5 ks zlomků ucha; 76 ks zlomků stěn nádob (3 ks tuhové – VS 1 (1 ks zdobený vsekem)), (8 ks zdobených – 5 ks radélkem, 1 ks vlnovkou, 2 ks hřebenovou vlnovkou, 2 ks překříženou vlnovkou, 1 ks vsekem); 5 ks zlomků den; 9 ks přechodů dna/těla; 1 ks zlomek stavební keramiky; 1 ks zlomek světlé miniaturní nádoby z jemně plaveného materiálu. Dat.: VS 2 (VS 1 intruze).

Uloženo: JčM, č. bedny: 167, č. s.: 3436 (ke), č. bedny 176, 3486 – 3487 (fe předměty).

4007: hnědá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek; kresebně dokumentována na řezu 1 – 2.

Nálezy: 33 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 420 g; 3 ks zlomků okrajů nádob; 24 ks zlomků stěn nádob (1 ks s rytou horizontální liniovou výzdobou); 4 ks zlomků den; 2 ks přechodů dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 167, č. s.: 3437.

4008: hnědá, středně ulehlá; složení 60% hlína, 40% písek; nedokumentovaný řez 4 – 1.

Nálezy: 0 ks.

Sonda 5

Sonda o rozměrech 390 x 300 cm se nalézala ve střední části plochy. Stratigrafie dosahovaly po snížení povrchu maximální mocnosti 50-ti cm. Severní okraj sondy byl poškozen betonovým recentním kanálkem (kontexty č. 5009 a 5009a). Celá plocha obsahovala souvrství, datované dle četné keramiky, do období 2. poloviny 14. a 1. poloviny 15. století (kontexty č. 5001, 5002, 5004 a 5006). Souvrství bylo narušeno pouze v severozápadním rohu sondy částí oválného zahloubeného objektu (č. 2/95, kontexty č. 5005, 5005a – b), který je datován do stejného období. Přímo v rohu pak byla zachycena drobná koncentrace kamenů. Na jižní straně sondy byla zachycena část okrouhlého objektu, který byl

zahloben do podloží (č. 3/95), (obr. 20). Vrcholně středověké vrstvy z této sondy obsahovaly značné množství keramického materiálu, jehož součástí byly i zlomky keramických plastik (Militký 1996, 5 – 7).

Popis objektů:

Obj. 2/95: Část objektu snad oválného tvaru zachyceného se šikmými stěnami a rovným dnem. V severozápadním rohu byla ve vrstvě 5005b objevena malá kumulace kamenů. Rozměry prozkoumané části: 110 x 140 cm, hloubka 40 cm. Výplň kontexty č. 5005, 5005a, 5005b. Západní část objektu zasahovala do vedlejší sondy 6 (kont. č. 6002, 6005, 6006). Dat.: VS 2.

Obj. 3/95: Asi polovina kruhovitého objektu s konvexními stěnami. Rozměry prozkoumané části: 75 x 45 cm, hloubka 15 cm. Výplň kontext č. 5002a. Dat.: VS 2.

Popis uloženin, konstrukcí a nálezů:

5001: hnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezech: 5 – 6, 6 – 8, 8 – 7.

Nálezy: 1557 ks zlomků nádob (po slepení 1556 ks); hmotnost souboru 15955 g; 172ks zlomků okrajů nádob (2 ks se zlomkem ucha; intruze: 1 ks REC, 1 ks VS 1 (tuhový), 12 ks zdobených na podhrdlí – 2 ks radélko, 11 ks rytá horizontální výzdoba; 1 ks vodorovně vyklopeného okraje zdobený na horní straně vlnovkou); 14 ks zlomků okrajů poliček; 3 ks držadel pokliček; 31 ks zlomků ucha (1 ks REC intruze); 1186 ks zlomků stěn nádob (intruze: VS 1 – 6 ks tuhových (1 ks zdobený rytou linií), 2 ks silnostěnné tuhové (VS 1?), 7 ks REC; 132 ks zdobených – 55 ks radélko, 40 ks rytá horizontální liniová výzdoba, hřebenová vlnovka 14 ks); 49 ks zlomků den (1 ks tuhový – VS 1 intruze); 87 ks přechodů dna/těla (1 ks REC intruze), (po slepení 86 ks); 2 ks nohy od kuthanu (1 ks REC intruze); 12 ks zlomků světlých miniaturních nádobek z jemně plaveného materiálu; 1 ks zlomek nádobky s otvorem; tělo plastiky (č. s. 3518), spodek plastiky (č. s. 3520), hlava plastiky (č. s. 3521); spodek plastiky (č. s. 3523), tělo plastiky – rozhraní 5001/2 (č. s. 3524), hlava plastiky (č. s. 3525); 3 ks strusky; 6 ks zvířecích kostí (č. bedny 176, č. sáčků 3499, 3500); pozn. torzo spodku nádoby. Dat.: VS 2 (intruze VS 1, REC).

Uloženo: JčM, č. bedny: 167, 168, č. s.: 3438 – 3445 (ke), č. bedny 176, č. s. 3499 (obr. 53 – 3438, obr. 54 – 3438), 3450 (ko).

5001a: hnědá, středně ulehlá; složení 50% hlína, 50% písek, dat.: VS 2, zobrazena na řezu 6 – 8.

Nálezy: viz 5001.

5002: černá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30 % písek; kresebně dokumentována na řezu 5 – 6, 6 – 8.

Nálezy: 1952 ks zlomků nádob (po slepení 1941 ks); hmotnost souboru 26202 g; 239 ks zlomků okrajů nádob – po slepení 235 ks (1 ks zlomku okraje zásobnice bez příměsí tuhy, 1 ks zlomek tuhové zásobnice s majuskulním nápisem, 2 ks zlomky okraje s uchem, 1 ks zlomek vodorovně vyklopeného okraje na horní straně zdobeného radélkem a rytými liniemi, 1 ks zlomek kahanu s otvorem prům. 3 mm pod okrajem, 1 ks zlomek okraje hrdla lahve; 10 ks zdobených na podhrdlí); 19 ks zlomků okrajů pokliček; 5 ks držadel pokliček; 1 ks zlomek výrobního odpadu – strunou odříznutá horní část držadla pokličky – tl. 5 mm; 28 ks zlomků ucha; 4 ks noh od kuthanu; 1449 ks zlomků stěn nádob – po slepení 1443 ks (3 ks silnostěnné tuhové zlomky, 5 ks zlomků tuhových – VS 1 intruze; 191 ks zdobených – po slepení 187 ks); 68 ks zlomků den (1 ks tuhový – VS 1 intruze); 154 ks přechodů dna/těla (po slepení 153 ks); 14 ks světlých zlomků miniaturních nádobek z jemně plaveného materiálu (zvl. fond); spodek plastiky (č. s. 3516), celá plastika (č. s. 3517), spodek plastiky (č. s. 3519), spodek plastiky (č. s. 3522); 17 ks keramické roury (nedohledáno); 3 ks stavební keramiky; 1 ks zlomek cihly; 1 ks zvířecí kost (č. bedny 176, č. s. 3501); pozn. 3 ks torz okrajů hrnců. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 169 - 172, č. s.: 3446 – 3456 (ke), č. bedny 176, č. s. 3501 (ko).

5002a: hnědočerná; složení: 60% hlína, 40% písek, (výplň objektu 3/95). Kresebně dokumentována na řezu 6 – 8.

Nálezy: 81 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 1199 g; 10 ks zlomků okrajů nádob; 2 ks zlomků ucha; 62 ks zlomků stěn nádob (7 ks zdobených); 5 ks zlomků den; 2 ks přechodů dna/těla.

Uloženo: JčM, č. bedny: 172, č. s.: 3457.

Rozhraní kontextů 5002a a 5003:

Nálezy: 107 ks zlomků nádob (po slepení 104 ks); hmotnost souboru 1928 g; 9 ks zlomků okrajů nádob (vč. hrdla láhve; 1 ks REC intruze); 2 ks zlomků ucha (1 ks REC intruze); 78 ks zlomků stěn nádob – po slepení 75 ks (36 ks zdobených); 7 ks zlomků den; 6 ks přechodů dna/těla; pozn. + torzo horní části hrnce, část torza okraje džbánu s hubičkou (+ 3 ks z kontextu 5003), torzo okraje hrnce, torzo okraje kahanu, torzo poklice (+ 1 ks z kontextu 5006). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 172, č. s.: 3458.

5003: červenohnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek s maznicovou drtí (výplň objektu 3/95); kresebně dokumentována na řezu 6 – 8.

Nálezy: 211 ks zlomků nádob (po slepení 208 ks); hmotnost souboru 3088 g; 23 ks zlomků okrajů nádob; 2 ks zlomků okrajů pokliček; 1 ks držadla pokličky; 141 ks zlomků těl nádob – po slepení 140 ks (17 ks zdobených); 6 ks zlomků den; 18 ks přechodů dna/těla (po slepení 16 ks); pozn. část torza okraje džbánu s hubičkou (+ 1 ks z kontextu 5002a), torzo okraje hrnce, část torza okraje kahanu (+ 2 ks z kontextu 5006). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 172, č. s.: 3459 – 3460.

5004: okrovohnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 6 – 8, 8 – 7.

Nálezy: 7 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 139 g; 4 ks zlomků stěn nádob (1 ks zdobený radélkem); 1 ks zlomek dna; 2 ks zlomků přechodu dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3461.

5005: černá, středně ulehlá; složení: 80% hlína, 20% písek, (výplň objektu 2/95 – je totožná s vrstvou 6005).

Nálezy: 34 ks zlomků nádob (po slepení 28 ks); hmotnost souboru 818 g; 10 ks zlomků okrajů nádob (2 ks zdobené na podhrdlí – 2 ks radélkem, 1 ks hřebenovou vlnovkou; 1 ks zdobený radélkem na horní straně vodorovně vyklopeného okraje); 19 ks zlomků stěn nádob – po slepení 13 ks (1 ks VS 1 intruze), (7 ks zlomků zdobených – 2 ks radélko, 1 ks rytá horizontální liniová výzdoba, 3 ks hřebenová vlnovka, 1 ks vseky (tuhový – VS 1 intruze); 2 ks zlomků den; 3 ks přechodů dna/těla; pozn. + 3 ks torz horních částí hrnců zdobených radélkem, 1 ks torzo výdutě. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3462.

5005a: hnědošedá, středně ulehlá, složení 60% hlína, 40% písek (výplň objektu 2/95 - je totožná s kontextem 6006), zobrazena na řezu 8 – 7.

Nálezy: viz 5005.

5005b: hnědá, středně ulehlá; složení 60% hlína, 40% písek (výplň objektu 2/95 – je totožná s kontextem 6002). Dat.: VS 2.

Nálezy: viz 5005.

5006: šedohnědá, středně ulehlá; složení 60% hlína, 40% písek, pravděpodobně totožná s kontextem 5007; kresebně dokumentována na řezu 5 – 6.

Nálezy: 253 ks zlomků nádob (po slepení 247 ks); hmotnost souboru 2565 g; 15 ks zlomků okrajů nádob (1 ks u částí ucha); 4 ks zlomků ucha (po slepení 3 ks); 205 ks zlomků stěn nádob (po slepení 203 ks; 33 ks zdobených (po slepení 31 ks) – 10 ks radélko, 23 ks (po

slepení 21 ks) rytá horizontální liniová výzdoba 4 ks hřebenová vlnice); 10 ks zlomků den; 20 ks přechodů dna/těla (po slepení 17 ks). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3463 – 3464.

5007: hnědá, středně ulehlá; složení 60% hlína, 40% písek; nedokumentovaný řez 7 – 5; patrně totožná s kontextem 5006.

Nálezy: 12 ks zlomků; hmotnost souboru 107 g; 1 ks zlomek okraje nádoby; 1 ks zlomek ucha; 8 ks zlomků stěn nádob (1 ks zdobený radélkem); 2 ks zlomků den. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3465.

5008: snad totožná s kontextem 5005a.

Nálezy: 5 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 20 g; 1 ks zlomek okraje nádoby (tuhový – VS 1); 4 ks zlomků těl nádob (1 ks tuhový – VS 1); 1 ks spálená zvířecí kost. Dat.: VS 1.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3466.

5009: kontext představuje výplň betonového žlábků při severní stěně sondy; kresebně dokumentován na řezu 5 – 6. Dat.: REC.

5009a: betonový žlábek, zobrazen na řezu 5 – 6. Dat.: REC

Sonda 6

Sonda byla umístěna v průčelní části zkoumané plochy a její západní strana byla téměř souběžná s průčelní linií parcely. Její rozměry činily 400 × 195 cm. Stratigrafie dosahovaly po snížení povrchu mocnosti 50-ti cm. Celková mocnost vrstev před snížením terénu byla dokumentována na řezu 11 – 12.

V jihovýchodní části sondy byla odkryta část obj. 5/95 představující cihlovou dlážděnou konstrukci recentního stáří. K západní straně objektu 5/95 přiléhal líc části konstrukce složené z jedné řádky na sucho kladených lomových kamenů, snad pozůstatků zdi či podezdívky zabíhající do severního profilu. Datace je nejistá, předpokládáno je spíše novověké stáří (16. – 18. století).

Pod zmíněnými objekty v severní části sondy byla zachycena část rozsáhlého zahloubeného objektu 4/95 zabíhajícího do severního profilu (obr. 21, 28, č. 1). Nálezy z jeho výplně jsou datovány do 13. století.

V severovýchodním rohu do něj byla zapuštěna část obj. 2/95 zachyceného již v sousední sondě č. 4. Objekt je datován do 14. – 15. století (Militký 1996, 7 – 8).

Popis objektů:

Obj. 4/95: Objekt neznámého půdorysu, porušený obj. 5/95 na jihu, obj. 2/95 na východě a překrytý zídka 6004. Na jižní straně je objekt mělce lalokovité rozšířen. Prozkoumaná část má rozměry 300 x 160 cm, max. hloubka 50 cm (obr. 28, š. 1). Výplň kontext 6008. Dat.: VS 1.

Obj. 5/95: Obdélná konstrukce z cihel (dno dlážděné cihlami na plocho, stěny z jedné řádky cihel. Dokumentovaná část obj. má rozměry 140 x 160 cm, hloubka 32 cm. Výplň kontext č. 6007. Dat.: REC.

Popis vrstev, konstrukcí a nálezů:

6001: hnědá, středně ulehlá, složení: 70% hlína, 30% písek; kresebně dokumentována na řezu 12 – 11.

Nálezy: 62 ks zlomků; hmotnost souboru 478 g; 9 ks zlomků okrajů nádob (1 ks NOV; 1 ks zdobený na podhrdlí radélkem); 50 ks zlomků stěn nádob (4 ks zdobené – 1 ks radélko, 3 ks rytá horizontální linie (1 ks tuhový – VS 1); 1 ks zlomek dna; 3 ks přechodů dna/těla; 1 ks zlomek cihly. Dat.: VS 2 (intruze NOV, VS 1).

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3467.

6002: hnědočervená, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, výplň obj. 2/95; kresebně dokumentována na řezu 11 – 9. Je totožná s vrstvou 5005b.

Nálezy: 102 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 563 g; 7 ks zlomků okrajů nádob (1 ks tuhový – VS 1, 2 ks REC); 2 ks okrajů pokliček; 85 ks zlomků stěn nádob (intruze: ks tuhových zlomků – VS 1, 2 ks REC; 8 ks zdobených – 4 ks radélko, 1 ks rytá horizontální linie, 3 ks hřebenová vlnovka); 5 ks zlomků dna; 3 ks přechodů dna/těla (1 ks tuhový – VS 1). Dat.: VS 2 (intruze VS 1, NOV).

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3468.

6003: konstrukce z cihel kladených na sucho – stěny a dno (viz popis obj. 5/95); kresebně dokumentována na řezu 9 – 10. Dat.: NOV – REC.

6004: konstrukce (zeď?) z lomových kamenů kladených na sucho bez malty; kresebně dokumentována na řezu 11 – 9. Dat.: NOV – REC.

6005: černá, středně ulehlá, složení: 80% hlína, 20% písek, výplň obj. 2/95; je totožná a vrstvou 5005; kresebně dokumentována na řezu 11 – 9.

Nálezy: 27 ks zlomků nádob (po slepení 24 ks); hmotnost souboru 519 g; 6 ks zlomků okrajů nádob (po slepení 5 ks); 9 ks zlomků stěn nádob (3 ks zdobené radélkem); 3 ks zlomků dna; 6 ks přechodů dna/těla (po slepení 4 ks). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173, č. s.: 3469.

6006: hnědošedá, středně ulehlá, složení: 80% hlína, 20% písek, výplň obj. 2/95; je totožná s vrstvou 5005a; kresebně dokumentována na řezu 11 – 9.

Nálezy: 144 ks zlomků nádob (po slepení 93 ks); hmotnost souboru 2308 g; 14 ks zlomků okrajů nádob – po slepení 12 ks (2 ks zdobené radélkem); 103 ks zlomků stěn nádob – po slepení 43 ks (9 ks zdobených – 6 ks radélko, 3 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 3 ks zlomků den; 7 ks přechodů dna/těla; pozn. 2 ks torz nezdobených okrajů hrnců, 3 ks torz hrnců s radélkovým zdobením na podhrdlí; 4 ks torz nezdobených výdutí, 1 ks torzo výdutě zdobeného radélkem, 1 ks torzo výduti se dnem. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 173 - 174, č. s.: 3470 – 3471.

6007: černá, středně ulehlá, složení: 50% hlína, 50% písek, výplň obj. 5/95, dat.: REC, dokumentována na řezu 9 – 10.

Nálezy: 0 ks.

6008: hnědošedá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, výplň obj. 4/95; kresebně dokumentována na řezu 11 – 9.

Nálezy: 15 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 232 g; 1 ks zlomek okraje nádoby (torzo horní části hrnce); 11 ks zlomků stěn nádob (8 ks zlomků tuhových, 1 ks tuhový silnostěnný, 2 ks redukčně pálené – intruze VS 2; 1 ks zdobený horizontálními rytými liniemi); 2 ks zlomků den (1 ks tuhový, 1 ks redukčně pálený – intruze VS 2). Dat.: VS 1, (VS 2 intruze).

Uloženo: JčM, č. bedny: 174, č. s.: 3472 – 3473.

6009: hnědá, středně ulehlá, složení: 50% hlína, 50% písek, dokumentována na řezu 11 – 9. Dat.?

Nálezy: 0 ks.

6010: hnědookrová, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek (probarvené podloží), dokumentována na řezu 12 – 11, 11 – 9.

Nálezy: 0 ks.

6011: hnědočervená, středně ulehlá; složení: 30% hlína, 70% písek; dat.: NOV – REC; dokumentována na řezu 12 – 11.

Nálezy: 0 ks.

6012: hnědá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek (vkop); dat.: REC, dokumentována na řezu 12 – 11.

Nálezy: 0 ks.

6013: hnědookrová, středně ulehlá, složení: 70% hlína, 30% písek, dat.: REC (?), dokumentována na řezu 9 – 10.

Nálezy: 0 ks.

Sonda 7

Sonda byla umístěna v jižní části zkoumané plochy a její tvar nebyl pravidelný. Její rozměry jsou: 580 × 315 × 630 × 265 cm. Na všech kresebně dokumentovaných řezech (13 – 14, 14 – 15 a 15 – 16) dosahovaly profily současné úrovně terénu a mocnost stratigrafií zde činila až 120 cm.

Archeologické terény zde byly poměrně dobře uchovány, jen v jihozápadní části sondy byly porušeny recentním zděným tělesem a betonovým objektem. Na celé ploše sondy jinak zůstaly zachovány vrstvy vrcholně středověkého stáří.

V západní části sondy byla nalezena menší plocha štětovaná valouny. Ta přiléhala k torzu zdi z lomového kamene pojeného hlínou, která snad tvořila zbytek nároží (kontext č. 7005). K této zdi pak z jižní strany těsně navazovala další zděná konstrukce zděná z lomových kamenů pojených maltou, která pokračovala jižním směrem, kde zabíhala do profilu. (kontext č. 7005a). Zbytek štětování a zdi na sucho je autorem výzkumu datováno již do druhé poloviny 14. až 15. století. Datování zdi pojené maltou je otevřené (obr. 22, 23, 28, č. 2). Z vrcholně středověkých vrstev této sondy pochází bohaté soubory keramických nálezů (Militký 1996, 8 – 10).

Popis uloženin, konstrukcí a nálezů:

7001: hnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14, 14 – 15, totožná s vrstvou 7006.

Nálezy: 659 ks zlomků (po slepení 657 ks); hmotnost souboru: 8131 g; 78 ks zlomků okrajů nádob (po slepení 77 ks; 3 ks tuhové – VS 1; 6 ks zdobených na podhrdlí – 1 ks radélko, 6 ks rytá horizontální liniová výzdoba; 1 ks vně vyklopený zdobený na horní straně radélkem); 19 ks zlomků okrajů pokliček; 3 ks držadel pokliček; 14 ks zlomků ucha; 454 ks zlomků stěn nádob (po slepení 453 ks; 5 ks silnostěnných tuhových zlomků, 17 ks tuhových zlomků – VS 1; 43 ks zdobených – 21 ks radélko, 30 ks rytá horizontální liniová výzdoba, 2 ks jednoduchá vlnovka, 2 ks hřebenová vlnovka); 19 ks zlomků den; 54 ks přechodů dna/těla (4 ks tuhové – VS 1; 1 ks na těle zdobený radélkem – zlomek poháru); + 18 ks NOV keramiky z prostoru mezi jižním profilem, kamennou zdí, štětováním a REC zděným tělesem - intruze; 1 ks celá plastika (č. s. 3529), 1 ks zlomek plastiky (č. s. 3530); 1 ks zlomek světlé miniaturní nádobky

z jemně plaveného materiálu; 13 ks úlomků zvířecích kostí; fe – konzerv., 1 ks škeble. Dat.: VS 2 (intruze VS 1, NOV).

Uloženo: JčM, č. bedny: 174 - 175, č. s.: 3474 – 3478 (ke), (obr. 55 – 3474, obr. 56 - 3475, obr. 57 – 3476, obr. 58 – 3477, obr. 59 – 3478), č. bedny 176, č. s. 3488 – 3489 (fe – konzerv.), č. s. 3493 (sklo), č. s. 3504 – 3505 (ko), č. s. 3506 (škeble).

7001a: hnědá, středně ulehlá, složení: 50% hlína, 50% písek; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14.

Nálezy: viz 7001.

7001b: hnědočervená, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14.

Nálezy: viz 7001.

7001c: hnědá, středně ulehlá; složení: 50% hlína, 50% písek; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: VS 2.

Nálezy: viz 7001.

7002: okrovohnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15.

Nálezy: 21 ks zlomků; hmotnost souboru: 211 g; 2 ks zlomků okrajů nádob (1 ks se zlomkem ucha); 17 ks zlomků stěn nádob (intruze: 1 ks tuhový zlomek – VS 1, 1 ks REC); 2 ks přechodů dna/těla; 1 ks zvířecí kost. Dat.: VS 2 (intruze VS 1, REC).

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3479 (ke); č. bedny: 176, č. s.: 3499 (bronzová přezka), č. s.: 3508 (ko).

7003: vrstva valounů – štětování. Dat.: VS.

Nálezy: 2 ks zlomků nádob; hmotnost souboru: 35 g; 2 ks zlomků stěn (1 ks REC intruze).

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3480.

7004: konstrukce ze smíšeného zdiva zděná na maltu; dokumentována na řezu 14 – 15. Dat.: REC.

7005: zeď z lomového kamene pojená hlínou, (není na řezu).

7005a: zeď z kamenů a cihel zděná na maltu; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15.

7006: totožná s kontextem 7001; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15.

Nálezy: 21 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 272 g; 4 ks zlomků okrajů nádob (1 ks tuhový – VS 1); 14 ks zlomků stěn nádob (2 ks tuhové – VS 1); 3 ks přechodů dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3481 – 3482.

7007: hnědookrová, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek; totožná s kontexty 7009 a 7011; kresebně dokumentována na řezu 15 – 16.

Nálezy: 22 ks zlomků nádob (po slepení 21 ks); hmotnost souboru: 190 g; 4 ks zlomků okrajů nádob (3 ks po slepení); 1 ks zlomek ucha; 16 ks zlomků stěn nádob (1 ks tuhový, zdobený rytou linií – VS 1 intruze); 1 ks přechodu dna/těla. Dat.: VS 2 (intruze VS 1).

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3483.

7007a: tmavě hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, dat.: VS 2, dokumentována na řezu 15 – 16, odebrána jako 7006.

7008: hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek s hručkami mazanice; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15, 15 – 16.

Nálezy: 1 ks silnostěnný tuhový zlomek stěny nádoby; hmotnost 44 g. Dat.: VS 2, (příměs VS 1).

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3484.

7009: totožná s kontextem 7001; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Pozn.: z blízkosti zdi 7005.

Nálezy: 19 ks zlomků nádob; hmotnost souboru: 267 g; 15 ks zlomků stěn nádob (1 ks silnostěnný tuhový, 4 ks zdobené); 1 ks zlomek dna; 3 ks přechodů dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 175, č. s.: 3485.

7010: nebyla obsazena.

7011: totožná s kontextem 7007; dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: VS 2.

Nálezy: 0 ks.

7012: hnědobílá, středně ulehlá; složení: 30% hlína, 70% písek; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: REC.

Nálezy: 0 ks.

7012a: černá, kyprá; složení: 30% hlína, 70% písek, (podlahová úroveň obj. 6/95); kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: REC.

Nálezy: 0 ks.

7013: světle hnědá, kyprá, složení: 20% hlína, 70% písek, 10% kameny a zlomky mazanice - zásyp u vnější stěny obj. 6/95; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: REC.

Nálezy: 0 ks.

7014: hnědá, středně ulehlá, složení: 40% hlína, 40% písek, 20% kameny a zlomky cihel – stavební suť z demolice domu; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14, 14 – 15, 15 – 16. Dat.: REC.

Nálezy: 0 ks.

7015: světle hnědá, kyprá, složení: 20% hlína, 70% písek, 10% kameny a zlomky cihel – zásyp obj. 6/95; kresebně dokumentována na řezu 13 – 14. Dat.: REC.

Nálezy: 0 ks.

7016: tmavě hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15.

Nálezy: 0 ks.

7017: kamenná dlažba v pískovém loži; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15.

7018: hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, kresebně dokumentována na řezu 14 – 15, totožná s vrstvou 7019.

Nálezy: 0 ks.

7019: totožná s kontextem 7018; kresebně dokumentována na řezu 15 – 16.

Nálezy: 0 ks.

7020: zděné těleso z cihel a betonu – obj. 6/95; kresebně dokumentováno na řezu 14 – 15, 15 – 16. Dat.: REC.

7021: hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek; kresebně dokumentována na řezu 14 – 15. Dat.: REC.

11.3 Liniový výkop (plocha B) - popis nálezové situace

Výzkum zde představoval z časových důvodů pouze dokumentaci jižní části tohoto výkopu vedoucího jižním směrem od novostavby České pojišťovny. V této 17,2 m dlouhé části, kde byla pozitivní zjištění nejčtetnější, byla zjištěna řada menších zahloubených objektů (obj. 1 – 6 a 8/95) a dvě kamenné konstrukce související zřejmě se zdejší původní zástavbou (kontexty č. 1013 a 1014), které však díky omezenému rozsahu výzkumu nebylo možno jistěji interpretovat ani datovat (obr. 24). Výplně objektů na dně výkopu zapuštěné do podloží, byly vybrány a profily ovzorkovány. Na západní straně výkopu byly na protilehlých koncích objeveny části dvou zahloubených objektů, jež spolu dle autora výzkumu zřejmě vzájemně souvisely a uvažuje zde o zachyceném okraji původní komunikace (obj. 7 a 9/95). Objekty č. 4/95 a 5/95, obsahující značné množství vrcholně středověké keramiky, pak byly interpretovány jako odpadní jámy. Nejzajímavějším artefaktem, jenž byl v tomto prostoru nalezen (obj. 2/95), byla drobná keramická plastika kojence v povijanu (Militký 1996, 10 – 11, 15).

Popis objektů:

Obj. 1/95: jáma neznámého půdorysu s konvexním dnem a šikmými stěnami v průřezu. Šířka 85 cm, hloubka 50 cm. Výplň: kontexty č. 1003 a 1003a. Dokumentováno na řezu 17 – 18. Dat.: VS 2/NOV.

Obj. 2/95: Jáma neznámého půdorysu. Šířka 64 cm, hloubka 25 cm, ve střední části pravidelné zahloubení – negativ kůlu (kontext 1004a). Výplň: kontexty č. 1004, 1004a, 1004b; dokumentována na řezu 17 – 18. Dat.: VS2. (Ve výplni nalezena m. j. keramická plastika kojence.)

Obj. 3/95: Jáma neznámého půdorysu s kolmými stěnami a rovným dnem. Šířka 60 cm, hloubka 55 cm. Výplň kontext č. 1005; dokumentováno na řezu 17 – 18. Dat.: VS 2.

Obj. 4/95: Jáma přibližně kruhového tvaru s mírně šikmými stěnami a rovným dnem. Rozsah zachycené části je 60 x 40 cm, hloubka 50 cm. Výplň: kontexty 1008 a 1008a. Objekt dokumentován na dně výkopu a na řezu 17 – 18. Dat.: 15. století.

Obj. 5/95: Jáma nepravidelného tvaru s nerovným dnem. Severní část objektu narušena zdí 1014. Rozsah zachycené části je 110 x 58 cm. Výplň: kontexty 1009 a 1010. Objekt je částečně zachycen na dně výkopu a na řezu 17 – 18. Dat.: VS 2.

Obj. 6/95: Jáma oválného tvaru s oblým dnem. Rozsah zachycené části je 50 x 60 cm, hloubka 23 cm (od úrovně podloží). Výplň kontext 1007. Objekt nebyl zachycen na řezu. Dat.: VS 2/NOV.

Obj. 7/95: Objekt neznámého půdorysu se stěnou šikmo sbíhající k západu. Byl rozdělen na tři sektory (A, B, C). Dokumentovány byly řezy C – D, E – F. Prozkoumaná část objektu měla maximální šířku 70 cm, délku 230 cm (objekt však dále zabíhal do řezu 20 – 19 směrem k severu v délce cca 350 cm), maximální dokumentovaná hloubka 25 cm. Výplň kontext 2006. (Zřejmě jde o okraj lineární deprese, snad zahloubení původní komunikace. Nelze vyloučit, že obj. 9/95 je s tímto totožný.) Dat.: VS 2.

Obj. 8/95: Jáma neznámého půdorysu se šikmými stěnami a hrotitým dnem. Šířka 85 cm, hloubka 32 cm. Zapuštěna do vrstvy 2004. Dokumentována na řezu 20 – 19. Dat.: VS 2.

Obj. 9/95: Objekt neznámého půdorysu se stěnou šikmo sbíhající k západu. V ploše dokumentovány dva sektory (A, B). Objekt byl z části porušen zdí kont. č. 1014. Výplň kontext 2010. Dokumentován na pomocném řezu G – H. Zachycená část objektu měla v ploše maximální šířku 26 cm, délku 225 cm (objekt ovšem pokračoval dále severním směrem a snad i k jihu), maximální dokumentovaná hloubka (od úrovně podloží) 20 cm. (Zřejmě jde o okraj lineární deprese, snad zahloubení původní komunikace. Nelze vyloučit, že obj. 7/95 je s tímto totožný.) Dat.: VS 2.

Popis uloženin, konstrukcí a nálezů:

Řez 17 – 18, východní strana výkopu (obr. 24)

1001: šedohnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek – půdní typ.

1002: světle hnědá, středně ulehlá; složení: 50% hlína, 50% písek – probarvené podloží.

1003: hnědošedá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek - výplň obj. 1/95.

Nálezy: 398 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 2022 g; 25 ks zlomků okraje nádob; 7 ks zlomků okraje pokličky; 10 ks zlomků ucha; 341 ks zlomků stěn nádob, (8 ks NOV intruze), (24ks plasticky zdobených – 12 ks radélkem, 13 ks rytá horizontální liniová výzdoba; 2 ks vlešťované linie); 5 ks zlomků dna; 8 ks zlomků přechodů dna/těla; 1 ks zlomek cihly. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 160, č. s.: 3304 (obr. 35), 3305 (obr. 36).

1003a: hnědošedá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek – zásyp nad obj. 3/95.

1004: hnědošedá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek - výplň obj. 2/95.

Nálezy: 167 ks zlomků nádob (po slepení 160 ks); hmotnost souboru 895 g; 15 ks zlomků okraje nádob (1 ks NOV intruze); 3 ks zlomků okraje pokličky; 3 ks zlomků ucha; 143 ks zlomků stěn nádob – po slepení 136 ks (7ks plasticky zdobených – 6 ks radélkem, 2 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 1 ks zlomek dna; 2 ks zlomků přechodů dna/těla; 1 ks zlomek kachle; 1 plastika (č. s. 3315); pozn. torzo kuthanu. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 160, č. s.: 3306, 3307 (obr. 37), 3315 (plastika).

1004a: cihlově červená, středně ulehlá; složení: 80% hlína, 20% písek, výplň obj. 2/95. Dat.: VS 2.

Nálezy: viz 1004.

1004b: hnědo-cihlově červená, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek; negativ kůlu v obj. 2/95.

Nálezy: viz 1004.

1005: okrovošedá, středně ulehlá; složení: 50% hlína, 50% písek; výplň obj. 3/95.

Nálezy: 141 ks zlomků nádob (po slepení 140 ks); hmotnost souboru 697 g; 10 ks zlomků okraje nádob (1 ks s radélkovou výzdobou na podhrdlí); 2 ks zlomků okrajů pokliček; 4 ks zlomků ucha (1 ks NOV intruze); 117 ks zlomků těl nádob – po slepení 116 ks (6 ks plasticky zdobených – 2 ks radélkem, 4 ks rytá liniová výzdoba; 1 ks vlešťované linie); 5 ks zlomků den; 5 ks přechodů dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 160, č. s.: 3308 – 3310 (obr. 38 – 3308).

1006: hnědošedá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek.

Nálezy: 39 ks zlomků; hmotnost souboru 242 g; 2 ks zlomků okraje nádob (kahany); 1 ks zlomek ucha; 35 ks zlomků těl nádob (3 ks plasticky zdobených – 1 ks radélko, 2 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 1 ks zlomek přechodu dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JČM, č. bedny: 160, č. s.: 3311 (obr. 39).

1006a: světle hnědá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40% písek.

Nálezy: viz 1006.

1007: hnědá, středně ulehlá; složení: 50% hlína, 50% písek.

Nálezy: 131 ks zlomků nádob (po slepení 129 ks); hmotnost souboru 945 g; 16 ks zlomků okrajů nádob - po slepení 15 ks (3 ks zlomků NOV); 3 ks zlomků okraje pokliček; 1 ks držadlo pokličky; 5 ks zlomků ucha – po slepení 4 ks (2 ks zlomků NOV); 91 ks zlomků těl nádob (5 ks NOV), (7 ks plasticky zdobených – 4 ks radélkem, 3 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 6 ks zlomků den; 9 ks přechodů dna/těla; 2 ks zlomků kachle (NOV); 2 ks kámen. Dat.: NOV 2, intruze VS 2.

Uloženo: JČM, č. bedny: 160, č. s.: 3312 – 3314 (3312 uložen mimo bednu „volně“ – nenalezeno).

1008: šedá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek; výplň obj. 4/95.

Nálezy: 825 ks zlomků nádob (po slepení 758 ks); hmotnost 6548 g; 57 ks zlomků okrajů nádob (po slepení 48 ks); 20 ks zlomků okrajů pokliček (po slepení 14 ks); 3 ks držadla pokličky; 12 ks zlomků ucha (po slepení 11 ks); 684 ks zlomků stěn nádob (po slepení 671 ks; 3 ks REC intruze), (46 ks plasticky zdobených); 21 ks zlomků den; 38 ks přechodů dna/těla – po slepení 37; 8 ks zlomků mazanice; 1 ks zlomek cihly; 2 ks kamene; 1 ks uhlík; pozn. dvě torza pokliček (v jednom příp. kompletně rekonstruovatelný tvar). Dat.: VS 2.

Uloženo: JČM, č. bedny: 160 – 161, č. s.: 3316 – 3322 (obr. 40 – 3318, obr. 41 – 3321, obr. 42 – 3322).

1008a: okrovohnědá, středně ulehlá; složení: 40% hlína, 40% kameny, 20% mazanice; výplň obj. 4/95.

Nálezy: viz 1008.

1009: šedá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek; výplň obj. 5/95.

Nálezy: 1009 ks zlomků nádob - po slepení 1005 ks; hmotnost souboru 8589 g; 97 ks zlomků okrajů nádob - po slepení 107 ks (21 ks zlomků plasticky zdobených na podhrdlí - 5 ks radélkem, 16 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 22 ks zlomků okrajů pokliček, 2 ks držadel pokliček; 16 ks zlomků ucha; 806 ks zlomků stěn nádob – po slepení 897 ks (87 ks zlomků plasticky zdobených – 43 ks radélkem, 36 ks rytá horizontální liniová výzdoba, 1 ks

vleštřovaná liniová výzdoba); 25 ks zlomků den; 39 ks přechodů dna/těla; 1 ks zlomek stěny cedníku; 1 ks noha od kuthanu; 1 ks zlomek mazanice; 2 ks kámen; 1 ks zvířecí kost; pozn. 1 ks torzo hrnce s uchem. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 161 - 163, č. s.: 3323 – 3331 (obr. 43 – 3323, obr. 44 – 3324, obr. 45 – 3325, obr. 46 – 3329).

Č. s. 3332 – patrně obj. 5/95

Nálezy: 117 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 939 g; 12 ks zlomků okrajů nádob (4 ks plasticky zdobené na podhrdlí – 2 ks radélkem, 2 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 2 ks okraje pokliček; 1 ks držadla pokličky; 93 ks zlomků stěn nádob (7 ks plasticky zdobených – 3 ks radélkem, 4 ks rytá horizontální liniová výzdoba); 2 ks zlomků den (7 ks přechodů dna/těla); pozn. torzo pokličky s držadlem. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 162, č. s.: 3332 (obr. 47 – 3332).

Č. s. 3333 – 3334, 3336 – sběr na hromadě vedle výkopu, asi obj. 4 a 5/95.

Nálezy: 127 ks zlomků nádob (po slepení 124 ks); hmotnost souboru 3415g; 14 ks zlomků okrajů nádob; 2 ks zlomků ucha; 84 ks zlomků stěn nádob – po slepení 81 ks (12 ks plasticky zdobených – 5 ks radélkem, 7 ks rytou horizontální liniovou výzdobou); 20 ks zlomků přechodu dna/těla; pozn. torzo mísy. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 162 – 163, č. s.: 3333 – 3334, 3336.

Č. s. 3335 – sběr na hromadě vedle výkopu, asi obj. 4, 5 a 8/95.

Nálezy: 87 ks zlomků nádob (po slepení 86 ks); hmotnost souboru 1923 g; 6 ks zlomků okrajů nádob; 2 ks zlomků ucha; 64 ks zlomků stěn nádob (8 ks plasticky zdobených – 7 ks radélkem, 1 ks rytou horizontální liniovou výzdobou); 2 ks zlomků dna; 11 ks přechodů dna/těla; 1 ks zlomek cedníku – přechod dna/tělo; pozn. 1 ks torzo pokličky s držadlem bez okrajů. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3335.

Č. s. 3337 – zahloubení pod obj. 5/95.

Nálezy: 10 ks zlomků nádob; hmotnost 70 g; 1 ks zlomek okraje nádoby; 1 ks zlomku ucha; 7 ks zlomků stěn nádob. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3337.

1010: hnědošedá, středně ulehlá; složení: 60% hlína, 40 % písek; výplň obj. 5/95; dat. VS 2.

Nálezy: 340 ks zlomků nádob (po slepení 327 ks); hmotnost souboru 3360 g; 24 ks zlomků okrajů nádob – po slepení 23 ks (2 ks zdobené na podhrdlí radélkovou výzdobou); 2 ks zlomků okraje pokliček; 4 ks zlomků ucha; 276 zlomků stěn nádob – po slepení 268 ks (18 ks plasticky zdobených – 14 ks radélkem, 6 ks rytou horizontální liniovou výzdobou); 16 ks

zlomků den – po slepení 13 ks; 17 ks přechodů dna/těla – po slepení 16 ks; 1 ks zlomek cihly, 3 ks zlomků mazanice (drobné), 1 ks větší blok mazanice s jednou hlazenou stranou; pozn. torzo stěny hrnce. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3338 – 3341 (obr. 48 – 3338, 3339, obr. 49 - 3340).

1011: šedookrová, středně ulehlá; složení: 20% jílu, 80% písek, (není na řezu).

Nálezy: 0 ks.

1012: výplň obj. 5/95 (není na řezu).

Nálezy: 0 ks.

1013: zeď z lomových kamenů pojených hlínou.

1014: zeď z lomových kamenů pojených hlínou.

1015: hnědá, středně ulehlá; složení: 70% hlína, 30% písek

Nálezy: 0 ks.

1016: světle hnědá, středně ulehlá; složení: 100% písek.

Nálezy: 0 ks.

1017: vkop pro potrubí; totožná s kontextem 2012. Dat.: REC.

1018: vkop nad zdí 1014; v zásypu četné kameny z rozrušené zdi.

1019: písčité recentní podsypy dlažby; totožné s kontextem 2013.

1020: asfaltový povrch; totožné s kontextem 2014.

Řez 20 – 19, západní strana výkopu (obr. 24)

2001: šedohnědá, středně ulehlá, složení: 50% hlína, 50% písek – půdní typ, totožná s kontexty č. 2004, 2008, 2010, 2010a a 1001.

2002: červenohnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, výplň obj. 8/95.

Nálezy: 228 ks zlomků nádob (po slepení 226 ks); hmotnost souboru 1378 g; 12 ks zlomků okrajů nádob (1 ks REC), (4 ks zdobené na podhrdlí – 2 ks radélkem, 3 ks rytou horizontální linií výzdobou); 5 ks zlomků ucha; 203 ks zlomků stěn nádob – po slepení 202 ks (1 ks REC), (13 ks zdobených – 10 ks radélkem, 4 ks rytou horizontální linií výzdobou); 1 ks zlomek dna – po slepení 0 ks; 5 ks přechodů dna/těla; 1 ks zlomek mazanice; 1 ks uhlík. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3342 – 3343.

2003: hnědošedá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek.

Nálezy: 10 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 111 g; 2 ks zlomků okrajů nádob; 7 ks zlomků stěn nádob; 1 ks přechod dna/těla. Dat. VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3344.

2003a: šedookrová, středně ulehlá, složení: 40% hlína, 60% písek.

Nálezy: viz 2003.

2004: totožná s kontextem 2001.

Nálezy: 22 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 160 g; 4 ks zlomků okrajů nádob (1 ks s rytou horizontální liniovou výzdobou na podhrdlí); 17 ks zlomků stěn nádob (1 ks rytou horizontální liniovou výzdobou); 1 ks přechod dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3345.

2005: hnědošedá, středně ulehlá, složení: 70% hlína, 30% písek.

Nálezy: 21 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 387 g; 1 ks zlomek okraje nádoby (NOV); 1 ks zlomek okraje pokličky; 16 ks zlomků stěn nádob (1 ks zdobený radélkem); 2 ks zlomků den; 1 ks přechod dna/těla; 4 ks zlomků cihel. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3346.

2006: šedohnědá, středně ulehlá, složení: 50% hlína, 50% písek; výplň obj. 7/95 (stejný charakter jako 2001).

Nálezy: 35 ks zlomků (po slepení 34 ks); hmotnost souboru 294 g; 5 ks zlomků okrajů nádob (po slepení 4 ks); 23 ks zlomků stěn nádob; 5 ks zlomků den (3 ks přechodů dna/těla); zlomek grafitové horniny. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 163, č. s.: 3347 – 3348 (obr. 50 – 3350).

Č. s. 3349 (č. bedny 163) – obj. 7/95, sektor A.

Nálezy: 12 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 95 g; 11 ks zlomků stěn nádob (1 ks s rytou horizontální liniovou výzdobou); 1 ks zlomek přechodu dna/těla.

Č. s. 3350 (č. bedny 163) – obj. 7/95, sektor B.

Nálezy: 47 ks zlomků; hmotnost souboru 482 g; 3 ks zlomků okrajů nádob (1 ks s rytou horizontální liniovou výzdobou); 1 ks držadlo pokličky; 39 ks zlomků stěn nádob; 1 ks zlomek dna; 3 ks zlomků přechodů dna/těla.

Č. s. 3351 (č. bedny 164) – obj. 7/95, sektor C.

Nálezy: 69 ks zlomků nádob; hmotnost 476 g; 6 ks zlomků okrajů nádob; 1 ks zlomek ucha; 51 ks zlomků stěn nádob (6 ks zdobených – 1 ks radélkem, 5 ks rytou horizontální liniovou výzdobou); 5 ks zlomků den; 6 ks přechodů dna/těla.

Č. s. 3352 (č. bedny 164) – obj. 7/95.

Nálezy: 59 ks zlomků nádob (po slepení 58 ks); hmotnost souboru 408 g; 4 ks zlomků okrajů nádob; 2 ks zlomků okrajů pokliček, 46 ks zlomků stěn nádob (4 ks s rytou horizontální liniovou výzdobou); 3 ks zlomků den; 4 ks přechodů dna/těla – po slepení 3 ks.

2007: okrová, středně ulehlá, složení: 70% lomové kameny a valouny, 30% písek; výplň obj. 6/95; pozn.: pouze na pomocném řezu objektem A – B.

Nálezy: 7 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 36 g; 1 ks zlomek okraje nádoby; 6 ks zlomků stěn nádob (1 ks NOV). Dat.: VS 2/ NOV.

Uloženo: JčM, č. bedny: 164, č. s.:3353.

2008: totožná s kontexty 2001, 2004, 2010 a 2010a, ale výplň obj. 9/95.

Nálezy: 3 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 53 g; 2 ks zlomků stěn nádob (1 ks zdobený vlnovkou); 1 ks přechod dna/těla). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 164, č. s.: 3354.

2009: hnědá, středně ulehlá, složení: 60% hlína, 40% písek, uhlíky, kameny.

Nálezy: 132 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 838 g; 17 ks zlomků okrajů nádob; 6 zlomků okrajů pokliček; 1 ks zlomek ucha; 92 ks zlomků stěn nádob (7 ks zdobených – 4 ks radélkem, 3 ks rytou horizontální liniovou výzdobou, 1 ks vlnovkou; 6 ks zlomků dna 11 ks přechodů dna/těla. Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 164, č. s.: 3355.

2010: totožná s kontexty 2001, 2004, 2008 a 2010a, ale výplň obj. 9/95. Dat.: VS 2.

Prostor mezi řezem a zdí č. 1014:

Nálezy: 4 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 28 g; 4 ks zlomků těl nádob.

Uloženo: JčM, č. bedny: 164, č. s.: 3356.

Stavební část:

Nálezy: 7 ks zlomků nádob; hmotnost 86 g; 1 ks zlomek okraje nádoby; 6 ks zlomků stěn nádob (1 ks zdobený radélkem).

Uloženo: JčM, č. bedny 164, č. s. 3358.

2010a: totožná s kontexty 2001, 2004, 2008 a 2010, ale výplň obj. 9/95, prostor mezi profilem a zdí 1014.

Nálezy: 6 ks zlomků nádob; hmotnost souboru 18 g; 6 ks zlomků stěn nádob (3 ks zdobené radélkem). Dat.: VS 2.

Uloženo: JčM, č. bedny: 164, č. s.: 3357.

2011: vkop s asfaltem. Dat.: REC.

2012: vkop pro potrubí; totožné s kontextem 1017. Dat.: REC.

2013: písčité recentní podsypy dlažby, totožné s kontextem 1019.

2014: asfaltový povrch.

12 Předběžné zhodnocení a stručný popis keramického souboru

V průběhu záchranného archeologického výzkumu při Pražské třídě v Českých Budějovicích v roce 1995, byl získán rozsáhlý soubor keramiky, datovaný autorem výzkumu do 2. poloviny 14. století až 15. století (Militký 1996, 5 – 17). Díky značnému počtu nálezů, dále pak nálezů většího počtu drobných figurálních plastik téhož druhu a kolekce miniaturních nádobek a i díky lokalizaci v prostoru Pražského předměstí, byl vysloven předpoklad, že se jedná o deponii odpadu hrncířské výroby. Svým charakterem se jedná o homogenní celek. Kromě toho zde bylo doloženo osídlení již ve 13. století, reprezentované obj. 4/95 v sondě 6, v jehož výplni a sporadicky jako příměsy v jiných vrstvách, byla nalezena tuhová keramika, výrazně se odlišující od výše zmíněného materiálu.

Komplexní zhodnocení tohoto rozsáhlého souboru, čítajícího řádově tisíce artefaktů, je dlouhodobějšího charakteru. V rámci postupného zpracování, byla dosud důkladně zpracována kolekce drobných keramických plastik (obr. 25 - 26) a fragment tuhové zásobnice zdobené pod okrajem radélkovým majuskulním nápisem (obr. 29), (Eliška 2007). Poté byla soustředěna pozornost na zpracování zbytku souboru, který je představen výběrově (obr. 30 – 59); kvantitativní popis souboru je přiřazen k popisu příslušných kontextů v rámci kapitoly věnující se popisu nálezových situací.

Materiál je dnes částečně restaurátorsky konzervován a uložen v depozitáři Jihočeského muzea v Českých Budějovicích. Vzhledem k jeho značné fragmentárnosti není možné kompletně tvarově rekonstruovat jedinou nádobu (obr. 32, 33, 34). To se podařilo pouze v případě tří pokliček (obr. 32, - kont. 5002, obr. 40 – kont. 1008, 52 – kont. 3003). Možnost morfologického určení keramických výrobků je tedy značně komplikovaná. Tvarová škála kuchyňské a stolní keramiky však byla evidentně pestrá – kromě hrncovitých nádob různé velikosti, často s uchem, jsou zde doloženy zásobnice, džbány, poháry, kuthany, mísy, misky, kahany a cedníky.

Velká většina keramických nálezů je vypalovaná redukční technologií, menší množství pak oxidační, kdy mají zlomky ponejvíce okrovou, až oranžovou barvu.

Nádoby jsou ukončeny nejčastěji okraji vně vyhnutými zaoblenými, někdy zesílenými; ovalenými; vodorovně vytaženými, s častým zesílením a okružímí.

Podstavy většiny nádob nesou stopy podsýpky. Odřezávání je doloženo jen u několika menších průměrů, vždy pak u knoflíků pokliček a miniaturních nádobek z jemně plaveného materiálu. Přejít dna a stěny nádoby byl u několika kusů z vnější strany nedbale

vyformován.

Poklice mají zvonovitý, nebo polokulovitý tvar. Knoflíky bývají na horní straně ploché se stopami po odříznutí, v jediném případě byl knoflík oblý.

Kuthany jsou doloženy několika odlomenými nožkami a jedním držadlem.

Pásková ucha bývají plochá i prožlabená.

Nádoby jsou často na hrdle, podhrdlí a výduti zdobené. Na hrdle a podhrdlí je často šroubovice, na prodhrdlí a výduti je pak běžná především radélková výzdoba o mnoha variantách, a to v jedné i více řadách nad sebou, dále úzké, či širší a mělčí horizontální linie a hřebenová či jednoduchá vlnice. Tyto výzdobné motivy byly běžné v široké škále kombinací. V některých případech je radélková výzdoba i na horní straně vodorovně vytažených okrajů. Ucha mají vzácně též kolkovou výzdobu v podobě kruhu uvnitř s motivem kříže. Povrch některých nádob byl hlazen.

Větší pozornost v rámci hodnoceného souboru si zasluhuje vyčleněná kolekce zlomků miniaturních tenkostěnných nádobek ze světlé žlutookrové jemně plavené hlíny v počtu 36 ks (obr. 30, 31). (K vyčleněnému souboru byl zařazen i jediný nalezený zlomek nádoby většího tvaru, vyrobený ze stejného materiálu.) Jedná se o tentýž materiál, z něhož bylo formováno několik, v rámci výzkumu nalezených, plastik. Nejedná se nádobky stejného tvaru ani druhu. Okraje nejsou formovány jednotně. Kolekce obsahuje 5 ks výlevků. Patrně jde o části malých konviček nazývaných „hubáčky“ (Fröhlich – Lhoták v tisku). U několika zlomků je otvor provedený do stěny čerstvě vyformované nádoby. V těchto případech se zřejmě jedná o zvonečky s knoflíkovitým držadlem (Bautmann – Kenzler 2004, 485 – 494).

Patrně ze stejného materiálu, z jakého byly vyráběny plastiky a miniaturní nádobky se zhotovovaly také tenkostěnné i silnostěnnější nádoby větších tvarů, které však byly vypalovány redukčně. Fragments těchto kusů z ostatního materiálu nejsou vyčleněny.

Soubor obsahuje též v malé míře tuhovou keramiku, která je datovatelná do 13. století. Obsažena byla jak v objektu 4/95 v sondě 6, který je jediný datovaný do tohoto období, ale sporadicky jako příměsy i v jiných kontextech.

Cílem dalšího zpracování je především dokončení důkladné kresebné dokumentace nálezově nejbohatšího souboru, který je v rámci Českých Budějovic pro danou dobu k dispozici a bude tak moci posloužit jako kvalitní základ dalšího studia, ať již v rámci tohoto výzkumu, nebo studia srovnávacího. V navazujícím zpracování bude zapotřebí brát v potaz i okolnosti, jež objektivně nepříznivým způsobem ovlivnily průběh výzkumu (Militký 1996, 4). Optimistický způsob zpracování cílem není (Čapek 2010b, 239 – 260; 2010c).

13 Závěr

Archeologický výzkum na Mariánském náměstí při Pražské třídě v Českých Budějovicích je dosud ojedinělou sondou do prostoru zdejších předměstí. V prostoru novostavby české spořitelny, kde byl proveden záchranný archeologický výzkum, byla nálezová situace interpretována jako deponie odpadu v prostoru dvora hrnčářské usedlosti. Stopy zástavby byly zachyceny pouze v podobě zbytku kamenného nároží a k němu přiložené zídky na jižní straně zkoumané plochy. Snad právě tím směrem, na ploše poškozené pozdějšími stavebními zásahy, se mohla původně nacházet ona hrnčářská usedlost (Militký 1996, 14). Získaný keramický soubor představuje jednolitý celek datovatelný do 2. poloviny 14. až 15. století (Militký 1996, 5 – 9, 13 – 17). Kromě toho se v tomto prostoru, k němuž se první písemné zprávy vztahují ve 2. polovině 14. století, podařilo doložit osídlení již ve 13. století (sonda 5, obj. 4/95).

Zdejší předměstské plochy byly v minulosti častokrát postiženy válečnými událostmi a podobně jako u jiných rozvíjejících se měst ve značné míře i pozdější zástavbou při rozšiřování měst v souvislosti s jejich demografickým růstem. Případy, kdy je možno zachytit větší úseky později neporušené předměstské zástavby včetně prostorových vazeb, jako se to podařilo v Sezimově Ústí, kde bylo v letech 1962 - 1988 prozkoumáno šestnáct z původně asi dvaceti usedlostí, jež shořely 30. března 1420, jsou výjimečné (Richter – Krajíc, 2001; Krajíc 2003; 2008). Přesto se oproti původním předpokladům i zde dnes dají v rámci zpravidla plošně omezených archeologických výzkumů nalézt neporušené a archeologicky hodnotné terény. Vzhledem k výsledkům tohoto výzkumu je zapotřebí pozorněji sledovat i plochy vně historického jádra města, v němž probíhá drtivá většina archeologických akcí.

14 Seznam použité literatury:

- Adámek, J. 1995: Oltářnická benefícia v Českých Budějovicích v předhusitské době. Jihočeský sborník historický 64, 34 – 73.
- Atlas ČSSR 1972. Praha.
- Bautmann, J. – Kenzler, H. 2004: Weiße Miniaturgefäße des 12. Bis 14. Jahrhunderts aus Sachsen in ihrem überregionalen Kontext, Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsschen Bodendenkmalpflege, b. 46, 485 - 494.
- Borská–Urbánková, M. 1964: Majetková a sociální struktura Českých Budějovic koncem 14. a počátkem 15. století. Sborník archivních prací 14, 119 - 173.
- Borská–Urbánková, M. 1965: Českobudějovické náměstí koncem 14. a začátkem 15. století, Jihočeský sborník historický 34, č. 3-4, 116 – 127.
- Denkstein, V. 1933: Stavební vývoj dominikánského kostela v Českých Budějovicích. Ročenka klubu pro pěstování dějin umění za rok 1932, Praha, 3 – 15.
- Čapek, L. 2010a: Raně a vrcholně středověké osídlení Českobudějovické pánve (10. – 13. století), Acta Fakulty filozofické Západočeské v Plzni, 10/4, 82 – 133.
- Čapek, L. 2010b: Příspěvek k chronologii vrcholně středověké keramiky z Českých Budějovic, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, 239 – 260.
- Čapek, L. 2010c: Depoziční a postdepoziční procesy středověké keramiky na parcelách Českých Budějovic. (Případová studie z domu čp. 16). Plzeň.
- Čechura, J. 1984: Počátky královského města Českých Budějovic. Jihočeský sborník historický LIII/2, 57 - 67.
- Čechura, J. 1985: České Budějovice – příklad vytváření městského velkostatku. Jihočeský sborník historický LIV/4, 161 – 171.
- Čechura, J. 1986a: K charakteru zástavby v Českých Budějovicích na přelomu 14. a 15. století, Archaeologia historica 11, 245 – 253.
- Čechura, J. 1986b: Historická analýza údajů ke stavební činnosti v bývalém dominikánském kostele v Č. Budějovicích. Památky a příroda 11, 397 - 402.
- Čechura, J. 1987a: Nová interpretace berní knihy Českých Budějovic z let 1396 – 1416. Jihočeský sborník historický LVI 1, 1 - 12.
- Čechura, J. 1987b: Poplatníci v berní knize Českých Budějovic z let 1396 – 1416. Jihočeský sborník historický LVI 2, 57 - 69.
- Čechura, J. 1988: Vypovídací hodnota pramenů hromadné povahy k archeologickému a urbanistickému studiu středověkých měst v Čechách a na Moravě.

Archaeologia historica 13, 133 – 144.

Čechura, J. – Razím, V. 1988: K některým aspektům vývoje půdorysu a opevnění Českých Budějovic do počátku 15. století. Památky a příroda 13, 407 - 415.

Demek, J. a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.

Eliška, J. 2007: Archeologický výzkum Pražského předměstí v Českých Budějovicích. Bakalářská práce.

Fröhlich, J. Lhoták, J.: Několik drobných středověkých a novověkých archeologických nálezů ze Sušice a otázka předlokačního osídlení (v tisku).

Havlice, J. 2004: České Budějovice: Ul. Hroznová 23, Výzkumy v Čechách 2002, 41.

Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích 2008: Českobudějovickem s nadhledem.

Hoffmann, F. 1992: České město ve středověku. Praha.

Honner, J. – Grulich, J. 2006: Obyvatelstvo. in: Encyklopedie Českých Budějovic, 358 - 359. České Budějovice.

Chábera, S. 1985: Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda. České Budějovice.

Chvojka, J. 1992: Město pod Černou věží. České Budějovice.

Chvojka, O. 2005: Archeologický výzkum na nádvoří českobudějovického biskupství v roce 2001, In: Staré Budějovice 1, 7 – 17.

Chvojka, O. 2007: Areál bývalého dominikánského kláštera v centru města, prostor východní části křížové chodby. Výzkumy v Čechách, 40.

Chvojka, O. 2008: České Budějovice: Ul. Krajinská č. p. 16, Výzkumy v Čechách, 36.

Jankovská, V. - Kočár, P. – Militký, J. – Pokorný, P. – Zavřel, P. 2002: Archaeobotany of the High Medieval town of České Budějovice – Archeobotanika středověkého města České Budějovice, Archeologické rozhledy 54/4, 813 – 836.

Janoušek, B. 1965: Rod Klariců a rychtářský úřad v Českých Budějovicích. Jihočeský sborník historický 34, 1 - 13.

Kejř, J. 1976: Nad počátky našich měst. Československý časopis historický 24, 377 – 401.

Kejř, J. 1998: Vznik městského zřízení v českých zemích. Praha.

Kovář, D. 2005: Zmizelé Čechy. České Budějovice – II. díl. Předměstí. Praha.

Kovář, D. 2006: Královská pevnost na jihu Čech – z minulosti českobudějovických hradeb. Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích. České Budějovice.

Kovář, D. 2006: Zmizelé Čechy. České Budějovice – I. díl. Vnitřní město. Praha – Litomyšl.

Kovář, D. – Koblasa, P. 2005: Ulicemi města Českých Budějovic. Názvy českobudějovických veřejných prostranství v minulosti a dnes. České Budějovice.

Krajíc, R. 2003: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města III. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa 1-2. Praha - Sezimovo Ústí – Tábor.

Krajíc, R. 2008: Středověké cihlářství. Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města 4.

Kuthan, J. 1971: Zvíkovský purkrabí Hirzo. Příspěvek k dějinám kolonizace jižních Čech. Československý časopis historický 19, 711 - 725.

Kuthan, J. 1975: Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II. Praha.

Kuthan, J. 1977: Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století. České Budějovice.

Kuthan, J. 1993: Jižní Čechy – kulturní „provincie“ na pomezí země. Jihočeský sborník historický LXII, 30 - 37.

Kuthan, J. 1993a: Přemysl Otakar II. Král železný a zlatý. Král zakladatel a mecenáš. Vimperk.

Kuthan, J. 2006: Založení města, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 631. České Budějovice.

Lavička, R. 2005: Kostel svatého Prokopa a svatého Jana Křtitele na Starém městě v Českých Budějovicích. In: Staré Budějovice. Sborník prací k dějinám královského města Českých Budějovic, č. 1, 20 – 44.

Líbal, D. 1948: Gotická architektura v Čechách a na Moravě. Praha.

Líbal, D. – Muk, J. 1969: Domy a opevnění v Českých Budějovicích v gotice a renesanci. In: Minulost a současnost Českých Budějovic. Studie a materiály I, 57 – 74.

Líbal, D. 2001: Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek. Praha.

Löwenhöfer, J. 1912: Nálezy uprostřed města Budějovic r. 1909, výroční zpráva musejního spolku, Budějovice, 18 – 29.

Militký, J. – Zavřel, P. 1994: Archeologické výzkumy v historickém jádru Českých Budějovic v roce 1993, In: J. Klápště – P. Vařeka (Ed.): *Mediavalia Archaeologica Bohemica* 1993 – Památky archeologické, Supplementum 2, 219 – 221.

Militký, J. 1995: Archeologické výzkumy v Českých Budějovicích, Výběr 32, č. 2,

str. 77 – 85).

Militký, J. 1996: Zpráva o záchranných archeologických výzkumech provedených na lokalitě České Budějovice, Mariánské náměstí (novostavba České pojišťovny).

Militký, J. 2006: Archeologické výzkumy, in: Encyklopedie Českých Budějovic. 20 - 21. České Budějovice.

Militký, J. – Zavřel, P. 1998 : Raně středověké osídlení v okolí Českých Budějovic. Archeologické rozhledy L, 397 - 432.

Militký, J. – Pletzer, K. – Thoma, J. 2006: Krajinská třída, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 249. České Budějovice.

Militký, J. – Pletzer, K. – Thoma, J. 2006: Pražská třída, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 436, 437 České Budějovice.

Muk, J. 1983: K typologii nejstarších mendikantských chrámů. Umění 13. století v českých zemích. Praha, 237 – 253.

Muk, J. – Urban, J. 1988: O koncepci dalšího výzkumu městských domů a sociálně ekonomické struktury městské zástavby Českých Budějovic ve středověku. Archaeologia historica 13, 97 – 105.

Nekuda, V. – Reichertová, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě. Brno.

Neuhäuslová, Z. a kol. 2001: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.

Pavelec, P. 1996: Nové poznatky o klášterním kostele Obětování Panny Marie v Českých Budějovicích. Zprávy památkové péče LVI, č. 9 – 10, s. 296 – 305.

Pavelec, P. 2008a: Dominikánský klášter v Českých Budějovicích, stručný průvodce.

Pavelec, P. 2008b: Nové objevy v křížové chodbě dominikánského kláštera v Českých Budějovicích, aneb císař Karel IV. po 630 letech znovu ve svém městě, České Budějovice 27. 5. 2008,

www.npu.cz/pp/dokum/ppclanky/ppcl08/ppcl080529pavelecbudejovice/

Pletzer, K. 1972: Počátky městského špitálu v Českých Budějovicích. Kulturní kalendář č. 4, 22 – 23.

Pletzer, K. 1981: Záboří Čéče z Budivojovic – Opatovice u Hluboké nad Vltavou? Jihočeský sborník historický L/2, 77 – 81.

Pletzer, K. – Thoma, J. 2006: Staré Město, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 529. České Budějovice.

Razím, V. 2000: K některým aspektům vymezení hranic středověkého města.

Archaeologia historica 25, 43 – 50.

Reichertová, K. 1957: Příspěvek k datování středověké keramiky 13. století. Časopis Národního muzea. Praha, 147 – 153.

Reichertová, K. 1965: Středověká keramika ze Sezimova Ústí, Tábora a Kozího Hrádku. Archeologické studijní materiály III. Praha.

Richter, M. 1979: Středověká keramika ze Sezimova Ústí. Katalog výstavy v Alšově jihočeské galerii. Hluboká nad Vltavou.

Richter, M. – Krajíc, R. 2001: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 2. Levobřežní předměstí – archeologický výzkum 1962 - 1988. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.

Sláma, J. 1967: Příspěvek k vnitřní kolonizaci raně středověkých Čech. Archeologické rozhledy 19, 433 – 445.

Sláma, J. 1992: Příspěvek k dějinám nejstarších slovanských hradišť na českém území. Sborník Západočeského muzea v Plzni 8, 171 – 177.

Storm, V. 2006: Průmět historické zástavby z r. 1827 (plány stabilního katastru) do současného plánu města, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 650. České Budějovice.

Thoma, J. 1997: Příspěvek ke stavebnímu vývoji bývalého dominikánského kláštera v Českých Budějovicích. Archaeologia historica 22, 49 – 60.

Thoma, J. 2006: Kaple Smrtných úzkostí Páně, in: Encyklopedie Českých Budějovic, 214. České Budějovice.

Thomová, Z. 2005: Příspěvek k dějinám hmotné kultury novověkých Českých Budějovic, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, 285 – 287.

Tomas, J. 1999: Řešení vlastnických vztahů k území vznikajících královských měst ve 13. století. In: Od raně středověké aglomerace k právnímu městu a městskému stavu (výbor studií), 33 - 34. Sestavili Jan Klápště a Oldřich Kotyza. Litoměřice.

Vácha, J. 2008: Vznik a stavební vývoj chrámu sv. Mikuláše ve vrcholném a pozdním středověku a raném novověku v rámci města České Budějovice. Bakalářská práce.

Valkony, J. 2001: Parcelní blok při severní straně náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích. (Souhrn výsledků archeologických výzkumů a stavebně historických průzkumů na jednotlivých parcelách). Diplomová práce.

Velímský, T. 1991: Město na louce. Děčín.

Zavřel, P. 1993: Současný stav znalostí o pravěku území města České Budějovice. Jihočeský sborník historický LXII, 3 - 18.

Zavřel, P. 2000: Ul. U Černé věže 3, Výzkumy v Čechách 2000, 32.

Žemlička, J. 1978: Přemyslovská hradská centra a počátky měst v Čechách. Československý časopis historický 26, 559 – 586.

Žemlička, J. 1986: Století posledních Přemyslovců. Český stát a společnost ve 13. století. Praha.

Žemlička, J. 2011: Přemysl Otakar II. Král na rozhraní věků. Havlíčkův Brod.

15 Přílohy

- Obr. 1 – Půdorys Českých Budějovic se znázorněním městských čtvrtí
- Obr. 2 – Letecká fotografie Českých Budějovic - panoramatická
- Obr. 3 – Letecká fotografie centra Českých Budějovic
- Obr. 4 – Letecká fotografie Pražského předměstí
- Obr. 5 – Letecká fotografie kostela sv. Prokopa na Pražském předměstí
- Obr. 6 – Willenbergova veduta z roku 1602
- Obr. 7 – Veduta z konce 18. století – pohled ze západu
- Obr. 8 – Povinný císařský otisk stabilního katastru města a okolí z roku 1827
- Obr. 9 – Povinný císařský otisk stabilního katastru z roku 1827 – Pražské předměstí
- Obr. 10 – Plán města z roku 1745
- Obr. 11 – Plán města z roku 1795
- Obr. 12 – První vojenské mapování z let 1764 - 1767
- Obr. 13 – Hildebrandova mapa z roku 1783
- Obr. 14 – Průmět plánů stabilního katastru (1827) a současného plánu města – V. Storm
- Obr. 15 - Mapa města s vyznačením plochy výzkumu
- Obr. 16 – Půdorysné umístění zkoumaných ploch
- Obr. 17 – Plocha výzkumu s označením sond
- Obr. 18 – Půdorys sond s archeologickými situacemi
- Obr. 19 – Sonda 4
- Obr. 20 – Sonda 5
- Obr. 21 – Sonda 6
- Obr. 22 – Sonda 7 – půdorys
- Obr. 23 – Sonda 7 - profily
- Obr. 24 – Liniový výkop
- Obr. 25 – Keramické plastiky
- Obr. 26 – Keramické plastiky
- Obr. 27 – Fotografie 1 plocha výzkumu
Fotografie 2 sonda 4
- Obr. 28 – Fotografie 1 sonda 6
Fotografie 2 sonda 7
- Obr. 29 – Okraj tuhové zásobnice s majuskulním zápisem
- Obr. 30 – Miniaturní nádobky

- Obr. 31 – Miniaturní nádoby
- Obr. 32 – Torza nádob, sonda 5, kontext 5002
- Obr. 33 – Torza nádob, sonda 5, 6, kontexty 5002, 5003, 5005, 6006
- Obr. 34 – Torza nádob, sonda 6, kontext 6006
- Obr. 35 – Lin. výkop, kontext č. 1003, č. s. 3304
- Obr. 36 – Lin. výkop, kontext č. 1003, č. s. 3305
- Obr. 37 – Lin. výkop, kontext č. 1004, č. s. 3307
- Obr. 38 – Lin. výkop, kontext č. 1005, č. s. 3308, 3009, 3010
- Obr. 39 – Lin. výkop, kontext č. 1006, č. s. 3311
- Obr. 40 – Lin. výkop, kontext č. 1008, č. s. 3318
- Obr. 41 – Lin. výkop, kontext č. 1008, č. s. 3321
- Obr. 42 – Lin. výkop, kontext č. 1008, č. s. 3322
- Obr. 43 – Lin. výkop, kontext č. 1009, č. s. 3323
- Obr. 44 – Lin. výkop, kontext č. 1009, č. s. 3324
- Obr. 45 – Lin. výkop, kontext č. 1009, č. s. 3325
- Obr. 46 – Lin. výkop, kontext č. 1009, č. s. 3329
- Obr. 47 – Lin. výkop, kontext č. 1009, č. s. 3332
- Obr. 48 – Lin. výkop, kontext č. 1010, č. s. 3338, 3339
- Obr. 49 – Lin. výkop, kontext č. 1010, č. s. 3340
- Obr. 50 – Lin. výkop, kontext č. 2006, č. s. 3350
- Obr. 51 – Sonda 3, kontext 3003, č. s. 3416
- Obr. 52 – Sonda 3, kontext 3003, č. s. 3417
- Obr. 53 – Sonda 5, kontext 5001, č. s. 3438
- Obr. 54 – Sonda 5, kontext 5001, č. s. 3438
- Obr. 55 – Sonda 7, kontext 7001, č. s. 3474
- Obr. 56 – Sonda 7, kontext 7001, č. s. 3475
- Obr. 57 – Sonda 7, kontext 7001, č. s. 3476
- Obr. 58 – Sonda 7, kontext 7001, č. s. 3477
- Obr. 59 – Sonda 7, kontext 7001, č. s. 3478